СТОЛИЧНА ОБЩИНА
София 1000, ул. "Московска" № 33

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 г.

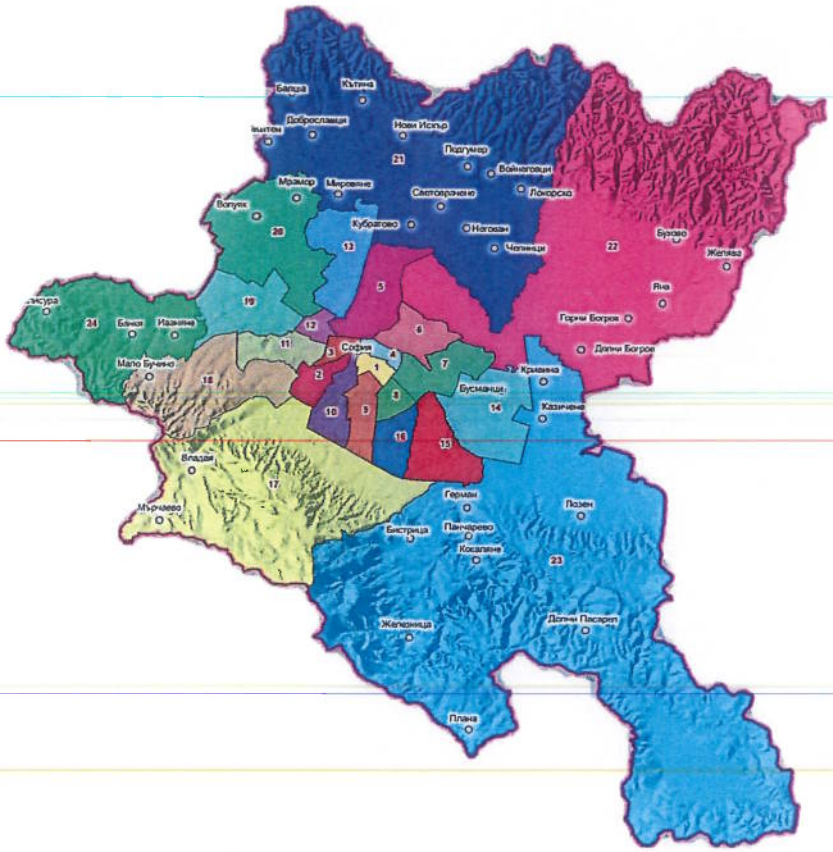

Изготвил: „П-Юнайтед“ ЕООД

2022 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

	Ключови експерти	
1.	Доц. д-р Петър Петров	Ръководител екип и експерт „Опазване на околната среда“
2.	Доц. д-р инж. Екатерина Тодорова	Експерт по фактор „Отпадъци“
3.	Гл. ас. д-р инж. Евгени Соколовски	Експерт по компонент „Въздух“
4.	✝ Проф. д-р инж. Елена Желева-Богданова	Експерт по компонент „Почви“
5.	Маг. ек. Елена Георгиева	Експерт по компонент „Биологично разнообразие“ и „Горски екосистеми“
6.	Доц. д-р Бернардо Лизама Ривас	Експерт по компонент „Води“
7.	Доц. д-р Майя Константинова	Експерт по фактор „Шум, вредни лъчения и вибрации“
8.	Проф. д.м.н. Евгения Динчева	Експерт по „Здравен риск и демографски анализи“
9.	Чл.-кор. проф. д.а.н. арх. Атанас Ковачев	Експерт по градоустройство
10.	Маг. Миглена Димитрова	Експерт по финанси и планиране
	Допълнително привлечени експерти	
11.	Маг. ек. Ива Фикова	Координатор, Експерт „Биоразнообразие“
12.	Маг. ек. Станимира Иванова	Експерт планиране, мониторинг и контрол
13.	Маг. Никола Калайджиев	Експерт „ГИС“
14.	Доц. д-р Илко Добричов	Експерт „Горско стопанство“
15.	Проф. д-р инж. Иванка Колева-Лизама	Експерт „Климат“
16.	Проф. Мишел Израел	Експерт „Йонизиращи и нейонизиращи лъчения“
17.	Проф. Паунка Божинова	Експерт „Земи и почви“
18.	Доц. д-р Диана Малинова	Експерт „Зелена система“
19.	Маг. ек. Габриела Нейкова	Експерт „Биоразнообразие“
20.	Маг. ек. Савина Бранкова	Експерт „Отпадъци“
21.	Инж. Венета Стефанова	Експерт „Почви“
22.	Маг. Мартин Димитров	Експерт „Икономист“
23.	Маг. ек. Ивайло Предьов	Експерт „Замърсяване на въздуха“
24.	Маг. ек. инж. Ива Стаменова-Йорданова	Експерт „Компоненти и фактори на околната среда“

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ 2

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ 5

I. ВЪВЕДЕНИЕ 9

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА 14

1. Кратък природо-географски анализ 14

2. Кратък социално-икономически анализ в контекста на въпросите по опазване на околната среда 17

АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ДИНАМИКАТА НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 19

1. Въздух 19

2. Води 21

3. Отпадъци 26

4. Почви и нарушени терени 32

5. Защитени територии и биологично разнообразие 36

6. Шум 39

7. Зелени площи в населените места 43

8. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения 46

9. Стратегия и План за адаптация към климатичните промени на Столична община 48

10. Ограничаване популацията на безстопанствените кучета и осъществяване на контрол върху собствениците на домашни кучета 48

УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 49

УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНАТА И НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ ПА ОКОЛНАТА СРЕДА 53

ФИНАНСОВ АНАЛИЗ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА 55

ДЕМОГРАФСКО СЪСТОЯНИЕ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА, ПО РАЙОНИ, В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ НО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА 56

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/ 59

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА 72

V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ 76

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ 81

ССЦ 1. ДА СЕ ПОДОБРИ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ 81

ССЦ 2. ДА СЕ ПОДДЪРЖА ДОБРОТО СЪСТОЯНИЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ И ОПТИМИЗИРА КАЧЕСТВОТО НА УСЛУГИТЕ В ОБЛАСТТА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ВОДИТЕ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА НА МИНЕРАЛНИТЕ ВОДИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА. 88

ССЦ 3. УВЕЛИЧАВАНЕ НА РЕСУРСНАТА ЕФЕКТИВНОСТ, ЧРЕЗ ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИ, СЪГЛАСНО ЙЕРАРХИЯТА ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ - ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ, ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА, РЕЦИКЛИРАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАТЕРИАЛИТЕ И ЕНЕРГИЯТА И В МИНИМАЛНА СТЕПЕН ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ ЧРЕЗ ДЕПОНИРАНЕ..... 102

ССЦ 4. ДА СЕ ПОВИШИ ЕФЕКТИВНОСТТА ПРИ ОПАЗВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА 108

ССЦ 5. ДА СЕ ПРЕДОТВРАТИ ИЛИ НАМАЛИ ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ФИЗИЧНИТЕ ФАКТОРИ ШУМ, ЙОНИЗИРАЩИ И НЕЙОНИЗИРАЩИ ЛЪЧЕНИЯ..... 118

ССЦ 6. ДА СЕ ПОДОБРИ УПРАВЛЕНИЕТО И УВЕЛИЧИ ПЛОЩТА НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА 133

ССЦ 7. ДА СЕ ОГРАНИЧАТ И/ИЛИ ПРЕДОТВРАТЯТ РИСКОВЕТЕ ПРЕД СТОЛИЧНА ОБЩИНА, В СЛЕДСТВИЕ ОТ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ДА СЕ АДАПТИРА СО КЪМ СЛУЧВАЩИТЕ СЕ КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ 140

ССЦ 8. ДА СЕ НАМАЛИ ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА..... 146

VII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА 152

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ 156

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БК	Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция)
БоК	Конвенция за опазване на мигриращите видове диви животни (Бонска конвенция)
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ГКПП	Граничен контролен пропусквателен пункт
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГСККЕ	Глобално споразумение на кметовете за климат и енергия
ДГС	Държавно горско стопанство
ДЛС	Държавно ловно стопанство
ДМ	Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7) (Директива за местообитанията)
ЕЕО	Електрическо и електронно оборудване
ЕМП	Електромагнитни полета
ЕС	Европейски съюз
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗГ	Закон за горите
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗШОС	Закон за защита от шума в околната среда
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИЙЛ	Източници на йонизиращи лъчения
ИСПА	Инструмент за структурни политики за присъединяване
ИТ	Информационни технологии
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

КАВ	Качество на атмосферния въздух
КПД	Коефициент на полезно действие
МВР	Министерство на вътрешните работи
МДК	Максимално допустима концентрация
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МПС	Моторни превозни средства
МРО	Масово разпространени отпадъци
НЕМ	Национална екологична мрежа
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НЦОЗА	Национален център по обществено здраве и анализи
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ООС	Опазване на околната среда
ОП	Общинско предприятие
ОСР	Отпадъци от строителство и разрушаване
ОУП	Общ устройствен план
ПАВ	Полициклични ароматни въглеводороди
ПДУЕК	План за действие за устойчива енергия и климат
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПП	Природен парк
ПС	Помпени станции
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
РАО	Радиоактивни отпадъци
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СКШ	Стратегическа карта за шум
СО	Столична община
СОА	Столична общинска администрация
СОС	Столичен общински съвет

СРЗИ	Столична регионална здравна инспекция
ССЦ	Специфична стратегическа цел
ФПЧ$_{10}$	Фини прахови частици с размери между 10 и 2,5 микрона
ФПЧ$_{2.5}$	Фини прахови частици с размери под 2,5 микрона
ШЗЕ	Шумозащитен екран
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora /Конвенция по международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора /

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ I. ВЪВЕДЕНИЕ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление, съгласно чл. 2., ал. 1 от *Закона за местното самоуправление и местната администрация* /ЗМСМА/. От ЗМСМА произтичат правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда. В чл. 17, ал. 1, т. 8 от ЗМСМА е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, в т.ч. в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси.

Структурата и съдържанието на Общинската ПООС са изработени в съответствие с актуалните изисквания на *Закона за опазване на околната среда* /ЗООС/. ПООС се разработва на основание чл. 79, ал. 1 от ЗООС. Изготвянето ѝ е възложено от СО на фирма „П-Юнайтед“ ЕООД с Договор № СОА18-ДГ55-574/20.09.2018 г. и Възлагателно писмо към чл. 3 (1) от Договора с изходящ № СОА18-ТД26-14190.

Програмата отговаря на изискванията за минимум три години, съгласно чл. 79, ал. 2 от ЗООС. По смисъла на същия закон, както Националната стратегия за околна среда, така и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на Закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3 от ЗООС, а именно:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. Замърсителят плаща за причинените вреди;
7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;

10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;

11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Основната цел на Програмата за опазване на околната среда е да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми и подобряване на общото състояние на околната среда в Столична община, чрез което да се осигури добро качество на живот за жителите на общината и намаляване до минимум на риска за човешкото здраве.

Роля на Общинската програма за опазване на околната среда в контекста на цялостната стратегическа рамка на планиране

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на Столична община (СО) за периода до 2027 г. е изложение на основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда. По същността си, тя е целенасочено планиране на дейностите в областта на околната среда за посочения времеви диапазон. В този смисъл, настоящият стратегически документ е инструмент за подобряване състоянието на околната среда. Програмата отчита влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и създава условия за устойчиво развитие на общността като цяло.

Съобразно националното законодателство, Неразделна част от настоящата Общинска програма за опазване на околна среда по чл. 79 от Закона за опазване на околната среда са:

- в съответствие със Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ, чл. 27, ал. 1 и чл. 30, ал. 1) е програмата за подобряване на качеството на въздуха / *Комплексна програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021-2026 г.*/;

- в съответствие със Законът за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС, чл. 9 и чл. 10) са разработените стратегически документи за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда в агломерация София;

- в съответствие със Законът за управление на отпадъците (ЗУО, чл. 52, ал. 2) е съответната програма за управление на отпадъците за територията на Столична община.[1]

ПООС е координирана с актуалните към момента на разработване национални и регионални документи в областта на стратегическото планиране и най-вече в контекста

[1] Към момента на разработване на ПООС до 2027 г., в Столична община се изпълнява Програма за управление на отпадъците на Столична община 2015-2020 г. /ПУО/, приета с Решение № 423 по Протокол №85/09.07.2017г. на Столичен общински съвет.

С Решение № 640/17.12.2020 г. на Столичен общински съвет е удължен срокът на действие на ПУО 2015-2020 г. до разработване на нова програма за периода 2021-2028 г.

на опазване на околната среда. сред които:

- Общ устройствен план на Столична община, 2009 г.;
- План за дейността по устройството и развитието на територията на Столична община за периода 2015 - 2019 г. и проект на План за интегрирано развитие на Столична община за периода 2021 – 2027 г.;
- Методически насоки за разработване на дългосрочна визия за развитие на София и крайградските територии (Приложение към Решение №132 от 23.02.2017 г. на СОС);
- Доклад по направление „Околна среда“, проект по инициатива на СО - „Визия за София“;
- Инвестиционна програма на Столична община по Оперативна програма „Региони в растеж“ по Приоритетна ос I на процедура „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие“;
- Правилник за управление на Околната среда в Столична община (Приет с Решение № 6 по Протокол № 81 от 13.01.2011 г. на СОС);
- План за устойчива градска мобилност, приет с Решение №379/по Протокол №78 от 27.06.2019 г.;
- Регионален план за развитие на Югозападен район за периода 2014 - 2020 г.;
- Национална стратегия за регионално развитие за периода 2012 - 2022 г.;
- Национална стратегия за околна среда за периода 2009 - 2018 г.[2];
- Националната програма за развитие България 2030;
- План на България за възстановяване и устойчивост;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 – 2030 г.);
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.);
- Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г.;
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020 – 2030 г.;
- Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България.

[2] Общинските програми се изготвят в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗООС). Към момента МОСВ е в процедура за разработване на нова Национална стратегия за околна среда и План за действие към нея.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- В процеса на допълване и разработване на ПООС са отчетени още редица документи, вкл. Проект за Общинска стратегия за развитие на София като туристическа дестинация 2017 - 2030 г.; План за действие към Стратегия за развитие на София като туристическа дестинация 2017 - 2030 г.; Програма за развитие на туризма на територията на Столична община 2018 г.; Стратегия за развитие на София като туристическа дестинация 2017 - 2030 г., План за действие за устойчива енергия и климат на Столична община 2021 – 2030 г.“, включващ Програма по енергийна ефективност и Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива и други.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

В този раздел са представени изводите и препоръките[3] от направените подробни анализ на средата и анализ на състоянието и динамиката на компонентите и факторите на околната среда, които са в основата на формулирането на мерките за постигане на целите на Програмата за опазване на околната среда.

Подробните анализи на съществуващото състояние на Общината (анализи на средата и анализи на състоянието и динамиката на компонентите и факторите на средата) са представени като ***Приложение II***.

1. Кратък природо-географски анализ

Столична община се намира в северната част на Югозападния район за планиране на Република България. Разположена на територия от 1344,9 km^2 заема 6,62% от площта на района и 1,2% от площта на страната. Граничи със следните общини: на северозапад – община Божурище и община Костинброд, Софийска област; на север – община Своге, Софийска област; на изток – община Елин Пелин, Софийска област; на югоизток – община Ихтиман, Софийска област; на юг – община Самоков, Софийска област; на запад – община Перник, област Перник.

В границите на Общината са включени 38 населени места, от които 4 града (гр. София, гр. Нови Искър, гр. Банкя и гр. Бухово) и 34 села (с. Лозен, с. Бистрица, с. Казичене, с. Владая, с. Панчарево, с. Волуяк, с. Герман, с. Чепинци, с. Световрачене, с. Мрамор, с. Кокаляне, с. Негован, с. Бусманци, с. Железница, с. Мировяне, с. Кривина, с. Долни Пасарел, с. Кътина, с. Долни Богров, с. Доброславци, с. Яна, с. Мърчаево, с. Горни Богров, с. Иваняне, с. Подгумер, с. Балша, с. Кубратово, с. Мало Бучино, с. Войнеговци, с. Житен, с. Локорско, с. Желява, с. Клисура и с. Плана).

СО се намира в Софийската котловина, заобиколена от планините Люлин на запад, Витоша и Плана на югозапад, Лозен на юг и Стара планина на североизток. Територията е с разнообразен релеф (котловинен, долинно-склонов и планински (ниско-, средно- и високопланински)) и попада в климатичния район на високите полета на Западна Средна България към Умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област (Станев, Л. и кол 1990).

Физикогеографският фактор има комплексно и разнопосочно влияние върху формирането на климата на СО. В_идът на постилащата повърхнина, релефът и

[3] При разработване на препоръките е определено и наличието или липсата на тяхното логично място под формата на планирани мерки. Преценена е тяхната приоритетност за включване по приложим план за действие. Препоръките представляват и потенциални мерки при бъдещо актуализиране на програмата, ако бъдат определени при съответната разработка за приоритетни.

надморската височина, изложението на склоновете и посоката на простиране на оградните планини трансформират влиянието през годината на слънчевата радиация и атмосферната циркулация.

Въздействието на антропогенния фактор върху климата на София няма аналог в България. Почти половината от площта на Софийското поле и ниските части на оградните планини са застроени и изменени от стопанската дейност, което води до промени в повечето метеорологични елементи и до формиране на „градски климат“. Следователно, микроклиматичните особености в района на СО са повлияни от площта и гъстотата на застроените територии, видоизмененатa постилаща повърхност, транспорта и нарастване броя на населението.

В следствие на направения анализ, могат да се обобщят следните данни:

Температура на въздуха. Средната многогодишната температура на въздуха в София за периода 1887 - 2017 г. е 10,2°C. Годишната температурна амплитуда в София е почти 23°C и подчертава континенталността на климата ѝ. Най-студеният месец е януари със средна месечна температура от минус 1,6°C, а най-топлият е юли, когато средната температура достига 20,9°C. Пролетта в района е сравнително по-прохладна от есента.

Влажност на въздуха. Въздухът в София е относително най-сух през август, след което относителната влажност расте непрекъснато до декември - януари, когато се наблюдава максимумът.

Мъгла. Мъглите са типично явление за Софийската котловина. Образуват се най-често през студеното полугодие, като за този период са характерни и мъглите с продължителност повече от един ден. Броят на дните с мъгла е средно около 30 за година. Най-чести и гъсти са мъглите в ниските части на Софийското поле и най-вече в индустриалните ниски квартали. „Островът на топлина“ в центъра на града води до намаляване на броя на дните с мъгла в сравнение с извънградските територии.

Облачност. Минимумът на общата облачност е през август и тогава се наблюдава максимумът на ясните и минимумът на мрачните дни.

Валежи. Годишният ход на валежите в София има подчертано континентален характер - с максимум през юни и минимум през февруари. Валежите през май и юни са най-обилни, като валежната сума за май е 71 - 94 mm, за юни – 84 - 103 mm. Краят на лятото и началото на есента за София е периодът на най-голямото атмосферно и почвено засушаване. Въпреки това в София, като припланинска част на област с континентален валежен режим, именно през август се е случвало да падат най-големите

денонощни валежи. За София средният годишен брой на дни с валеж е 125 (дни с измерено количество валеж по-голямо или равно на 0,1 mm).

Ветрове. Максимумът в годишния ход, относно скоростта на вятъра, е в периода януари/февруари до април, а минимумът – през август/септември. Средната скорост през зимата и пролетта в централната част на града се колебае от 3 до 4,5 m/s, а в края на лятото и началото на есента - от 1,5 до 3 m/s, като общо за годината е от 2,5 до 3,5 m/s, което е с 1 до 2 m/s по–малко отколкото извън града. Котловинният релеф и термичните инверсии обуславят преобладаването на тихо време в София. Честотата на случаите с тихо време в отделни части на Софийското поле е от 40 до 50%, а в града - около 65 - 70%. Най-чести са северозападните и западните ветрове, следвани от източните ветрове.

Благоприятните природо-географски условия на СО обуславят наличието на много възможности за рекреационен и друг вид туризъм. На територията на общината има три курорта, включени в Списъка на курортите в Република България (приет от МС с Решение № 153 от 24 февруари 2012 г.): балнеолечебен курорт от национално значение - гр. Банкя, балнеолечебен курорт от местно значение - кв. Панчарево, гр. София, климатични планински курорти от местно значение - Природен парк „Витоша“. С изключение на планината Витоша, е констатиран слабо използван потенциал на другите оградни планини в Столична община за рекреативен, познавателен, културен и поклоннически туризъм.

В Софийското поле **полезни изкопаеми** са основно железни руди, пясък, чакъл, ломен камък, варовик, глини и лигнитни въглища. В голямата си част находищата в околностите на гр. София не представляват промишлен интерес, най-вече поради ниското процентно съдържание на ценните суровини спрямо вместващите ги скали и други. Към 24.07.2018 г. има 18 действащите концесии за добив на подземни богатства на територията на СО, свързани с добив на инертни материали от кариерите, привързани основно към терасите на реките Искър и Лесновска (Стари Искър).

Препоръки

- Проследяване въздействието на антропогенния фактор (включително площ и гъстота на застроени територии, транспорт и нарастване броя на населението) върху микроклиматичните особености на територията на СО;
- Развитие на курортния потенциал на общината. Във връзка с това:

- Популяризиране и на останалите планини (освен Витоша) в СО, с цел използване на потенциала им за рекреативен, познавателен, културен и поклоннически туризъм;

- Използване на капацитета на минералните води и лечебния микроклимат за развитие на лечебен и СПА туризъм.

2. Кратък социално-икономически анализ в контекста на въпросите по опазване на околната среда

В сравнение с останалата част от страната, Столична община (СО) е с най-високи доходи и най-висок стандарт на живот, най-висока инвестиционна активност и най-благоприятни показатели за пазара на труда. Добри са и перспективите пред развитието на общината, като се очаква да продължи да концентрира все по-голям дял от икономическата активност в страната в дългосрочен план. Предпоставки за това са, както положителните демографските процеси, така и лидерството на столицата в развитието на най-бързо растящите сектори в последните години.

За разлика от голяма част от страната, СО е с положителен механичен прираст и тук заселващите се са повече от изселващите се (за периода от 2000 – 2019 г.). Макар и естественият ѝ прираст от 2010 г. насам да е отрицателен, както и в останалата част на страната, той е относително най-благоприятен спрямо всички останали области. Освен че привлича високообразовани хора в работоспособна възраст от други области, столицата произвежда и най-голям брой висококвалифицирани кадри в рамките на страната.

Перспективите са висококвалифицираната работна сила да продължи да привлича инвестиции в бързорастящите сектори на ИТ индустрията, аутсорсинга на бизнес услуги и някои промишлени дейности с относително висока добавена стойност.

Туризмът в София бележи забележим ръст през последните години. Като от ключово значение е съотношението цена – качество. В стратегическите документи на общината приоритетно направление имат културно-познавателния туризъм и бизнес туризма. Изостава СПА туризмът, планинският туризъм, религиозният туризъм.

Състояние на инфраструктурата - пътища

Пътната мрежа на територията на СО е добре изградена и се характеризира с добра пространствена организация. Това се обуславя от местоположението на общината, което я поставя на естествения кръстопът между три континента, а също и от функциите на град София като столица на Република България.

Относителният дял на изградените автомагистрали на територията на Столична община е над 4 пъти по-голям от този за страната и над 3 пъти по-голям от този на Югозападния район (ЮЗР). Относителният дял на първокласните и на третокласните пътища е по-малък от средния за страната и ЮЗР, но делът на второкласните пътища е 3 пъти по-голям от средните показатели за България и ЮЗР.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

През последните години на територията на СО се извършват множество инфраструктурни и градоустройствени промени. Забелязва се подробно застъпено развитието на велосипедното движение в различни стратегически документи и проекти на Общината. На заседание от 27.06.2020 г. СОС приема План за устойчива градска мобилност на Столична община, който задава основните насоки за устойчиво развитие на мобилността в град София до 2035 г..

Препоръки

- Необходимо е да се обърне внимание на моментното състояние и переспективите за развитие на отрасли като туризъм и селско стопанство, които влияят или могат да влияят върху състоянието на околната среда.
- С цел справяне с проблеми като замърсяване на въздуха, справяне с шума и др., е необходимо като част от своята интегрирана транспортна политика, СО да продължи да насърчава и поощрява по-голяма колоездаческа активност и да разработва мрежа от велоалеи, като част от Транспортно-комуникационния план на града. Също така:

- Приоритетно развитие на масовия градски транспорт с основополагащо развитие на транспортната функция на метрополитена;
- Повишаване достъпността и връзките между отделните устройствени зони;
- Развитие на пешеходната инфраструктура;
- Подобряване на условията на движението и паркирането.
- В тази връзка и следване на насоките за устойчиво развитие на мобилността в град София до 2035 г., дадени с Плана за устойчива градска мобилност на Столична община.

АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ДИНАМИКАТА НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Въздух

Качеството на въздуха на територията на Столична община (СО) е застрашено по отношение концентрацията на фини прахови частици (ФПЧ$_{10}$ и ФПЧ$_{2.5}$) и полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ). И за трите замърсителя (ФПЧ$_{10}$, ФПЧ$_{2.5}$ и ПАВ) са направени подробни и актуални анализи в Програма за управление качеството на атмосферния въздух на територията на СО, 2015 – 2020 г. – намаляване на емисиите и достигане на установените норми за ФПЧ$_{10}$ и допълнената програма по показатели фини прахови частици с размер до 2,5 микрона и полициклични ароматни въглеводороди. С Решение на Столичен общински съвет от 26.04.2021 г. е прита и Комплексна програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община за периода 2021-2026 г (ПКАВ 2021-2026).

Установени са основните източници на атмосферно замърсяване на територията на СО – с най-голям принос е битовото отопление на твърди горива, следвано от площни източници и автомобилния транспорт.

Съгласно информация от ПКАВ 2021-2026, приносът на основните източници към емисиите на замърсяване на въздуха са съответно:

- За ФПЧ$_{10}$: Битово отопление (55,97 %); Транспорт (10,78 %); Площни източници, депа и кариери (31,5 %); Промишленост (1 %); Строителство (0,66 %);
- За ФПЧ$_{2,5}$: Битово отопление (73,28 %); Транспорт (11,13 %); Площни източници, депа и кариери (14,10 %); Промишленост (1,4 %); Строителство (0,09 %);
- ПАВ: Битово отопление (99,61 %).

Битовото отопление е до 5 месеца в годината, като през отоплителния сезон се измерват най-високите концентрации на замърсителите. Установена е значима корелация между стойностите на концентрациите на ФПЧ$_{10}$, ФПЧ$_{2.5}$ и ПАВ, което съвпада с очакванията. Измерените среднодеконощни концентрации на ФПЧ$_{10}$, ФПЧ$_{2.5}$ и ПАВ показват ясно изразена сезонност в своите стойности. През зимните месеци, замърсяването на атмосферния въздух в СО е с постоянна честота. Изгарянето на твърди горива (вкл. изгаряне на отпадъци) в битовите горивни уредби през отоплителния сезон е най-значимия източник на замърсяване на атмосферния въздух в СО. Прилагането на ефективни мерки за устойчиво подобряване на КАВ в района на

СО е значително затруднено и от факта, че 40% от средногодишната норма за $ФПЧ_{10}$ и 53% от средногодишната норма за $ФПЧ_{2.5}$ са от преноса им от външни източници.

Транспортът е сравнително постоянен източник на замърсяване. Карането на дизелови автомобили с влошено техническо състояние, което е пряко следствие от средната продължителност на употреба на автомобилите, е втората по значимост причина за замърсяване на атмосферния въздух в СО.

За вредни вещества в атмосферния въздух, които и към момента не представляват проблем за КАВ на територията на СО, не се очаква увеличаване на съдържанието им.

Съгласно действащата нормативна уредба, качеството на атмосферния въздух (КАВ) е незадоволително, дори когато превишение на нормата е факт за един-единствен замърсител или за една точка или твърде малка област от територията на общината. В тази връзка е необходимо да бъдат предприети подходящи мерки, в следствие от които съответните норми за КАВ, за всички замърсители, да бъдат спазени. Съгласно ПКАВ 2021-2026 г., съществува тенденция към намаляване на емисиите $ФПЧ_{10}$, $ФПЧ_{2,5}$ и ПАВ и достигане на някои от установените норми, но превишения все още има.

Препоръки

- Да продължи осъществяваният от Общината контрол, мониторинг на напредъка и периодичен отчет за изпълнението на програмните документи по управление на качеството на атмосферния въздух на Столична община;
- Бъдещите мерки за управление на КАВ да се насочат към намаляване на емисиите на фини прахови частици от всички потенциални източници. Мерките трябва да бъдат такива, че да осигурят спазването на приетите норми за средногодишната и средноденонощната концентрация на $ФПЧ_{10}$, $ФПЧ_{2.5}$ и ПАВ, въпреки приноса на външни за СО източници;
- Вземайки предвид, че основната причина за наднормени стойности на средноденонощните концентрации на $ФПЧ_{10}$ и средногодишните концентрации на $ФПЧ_{10}$, $ФПЧ_{2.5}$ и ПАВ в атмосферния въздух е битовото горене през отоплителния сезон, то основните препоръки за подобряване КАВ са:

- повишаване на енергийната ефективност на жилищните сгради;
- подмяна на горивната база за отопление в битовия сектор с ниско емисионни горива/природен газ или преминаване, където е възможно, към централно топлоснабдяване;

- преминаване към високоефективни системи за отопление (климатици, термопомпи и др.).

- Сектор, който има основен принос към общата емисия на замърсителите в атмосферния въздух е транспортът. Основните препоръки към намаляване приноса на този сектор към общото замърсяване на атмосферния въздух са:

- засилване контрола и ограничаване движението на МПС с неизправни „катализатори";
- въвеждане на финансови механизми, стимулиращи употребата на автомобили, изгарящи нискоемисионно гориво (втечнен газ, природен газ);
- увеличаване дела на електрическите и на хибридните автомобили за сметка на автомобили, задвижвани единствено чрез двигател с вътрешно горене;
- повишаване привлекателността на градския транспорт.

- Препоръките, които имат отношение към ограничаване замърсяването на атмосферния въздух с ФПЧ$_{10}$, ФПЧ$_{2.5}$ и ПАВ до голяма степен се отнасят и за останалите замърсители, за които няма установено наднормено замърсяване на атмосферния въздух.

2. Води

А/ Инженерна инфраструктура

Водоснабдяване

ВиК инфраструктурата е развивана и разширявана с разрастването на град София. По силата на 25-годишен Договор за концесия, Столична община е предоставила на „Софийска вода" АД поддръжката и експлоатацията на ВиК системата на територията на общината по силата на сключен договор за концесия. Като дружество-концесионер, „Софийска вода" АД извършва експлоатацията на ВиК мрежите от името на Столична община и изпълнява капиталови инвестиции и проекти, съгласно одобрения от КЕВР бизнес план. Контролът по изпълнение на концесионния договора се извършва от специализирано звено в структурата на Столична община.

Водоснабдяването на Столична община се осъществява от изградени водоизточници: язовир „Искър", язовир „Бели Искър" и Витошки водохващания. В количествено отношение наличните водоизточници задоволяват потребностите на населението на Столична община от вода за питейно – битови и производствени нужди.

Изградените основни съоръжения, довеждащи и магистрални водопроводи на питейна и условно чиста вода могат да осигуряват водоснабдяването в Столична община през следващите 20-25 години. Изграждат се системи за оптимизация,

диспечеризация и дистанционно управление на водоснабдителната система на територията на СО.

Водопроводната мрежа обслужва почти 100% от населението на СО. Съществуват резерви за допълнителни количества за питейно водоснабдяване от р. „Батулийска“, подземни води и Струмски води. Част от водоснабдителната система е амортизирана и води до загуба на вода. С оглед намаляване на загубите е необходимо да продължи нейното доизграждане и реконструкция.

Следва да се изследват възможностите за алтернативно водоснабдяване. Водопроводът „Джерман – Скакавица“ и прилежащите му съоръжения, изградени, за да увеличат притока към язовир „Искър“ с води от Струмския басейн по време на пролетно пълноводие, са в лошо техническо състояние и на практика деривацията е неизползваема. От каскада Белмекен-Сестримо през събирателни канали „Гранчар“ и „Манастирски“ в сухи години и безводие на яз. “Бели Искър”, могат да се прехвърлят допълнителни водни количества от Маришкия басейн към водосбора на р. Искър, които по проектни данни биха могли да достигнат до 85 000 000 куб.м/г. и не биха били дълготрайно решение при водна криза.

Канализационната мрежа на Столична община е с различна степен на изграденост и модернизация в различните райони на общината. В отделни населени места на територията ѝ, липсва изградена канализационна система или тя е силно амортизирана и е необходима реконструкцията ѝ. В централната градска част на гр. София, каналната мрежа е с малка проводимост и подлежи на реконструкция. Поради липса на приемници, необходимите големи инвестиции за изграждането на инженерната инфраструктура и необходимостта от придобиване на собственост, в районите, в които липсва канализация се забавя нейното изграждане.

Градска пречиствателна станция за отпадъчни води „Кубратово“ пречиства битовите и промишлени води отведени до нея.

Основен замърсител на повърхностните и подземни водни тела на територията на Столична община са нерегламентирано заустените отпадъчни води и изхвърлянето на отпадъци в коритата на реките и деретата. Като проблем за състоянието на водните обекти се отчита застрояването в непосредствена близост до тях и/или върху тях, както и нерагламентираното разрушаване на съществуващите съоръжения.

Хидромелиоративни съоръжения на територията на общината

На територията на Столична община, са изградени две групи хидромелиоративни съоръжения:

- Съоръжения за предпазване от вредното въздействие на водите – корекции на реки и дерета и отводнителни полета;
- Съоръжения за напояване.

Инженерно-строителните мерки за защита от речни разливи се осъществяват основно чрез изграждане на брегоукрепване и корекции на реки. Почти всички реки в централната градска част на гр. София са коригирани, с цел превенция от наводнения и осигуряване на възможност за развитие на инфраструктурата. С цел подобряване на взаимодействието и координацията на Столична община с единната спасителна система с цел намаляване на риска от наводненията е разработен, приет и се прилага *План за защита при бедствия на Столична община от 2018 г., част I Защита при наводнения*. Приета е и *Стратегия за развитие на инженерната инфраструктура на Столична община 2017 – 2025 г.*

Необходимо е непрекъснато да се поддържа техническото и експлоатационно състояние на изградените корекции на реки (дерета), а компроментираните участъци от съоръженията трябва да бъдат ремонтирани и/или реконструирани.

Съоръжения за напояване и отводняване

В източната част на Столична община, в обхвата на районите Искър, Панчарево и Нови Искър през втората половина на миналия век е изградена система от напоителни и отводнителни канали. При възстановяване на земеделските земи в реални граници и разширяването на урбанизираните територии, отводнителните и напоителните полета на територията на общината са напълно или частично разрушени и не изпълняват предназначението си. Голяма част от изградените съоръжения са собственост на МЗХ.

Състоянието на съоръженията не е добро и е необходимо съоръженията, които има възможност, да се използват в бъдеще като съоръжения за напояване, да бъдат ремонтирани и възстановени.

Б/ Хидрографска мрежа

Открити водни течения

Всички реки, протичащи през територията на СО са притоци на р. Искър, която разделя Софийското поле на две приблизително равни половини. От югозапад към североизток в границите на Столична община преминават множество реки, като по-значимите от тях са: Слатинска, Перловска, Боянска, Владайска, Суходолска, Какач, Блато, Лесновска и други.

Сериозен проблем за откритите водни течения е безконтролното им замърсяване с битови и строителни отпадъци и нерагламентирано заустване на отпадъчни води,

както и незаконното разрушаване на съоръжения и строене в непосредствена близост до речните корита.

Водните тела на територията на СО, попадат в обхвата за действие на План за управление на речните басейни в Дунавски район.

Водни тела, категория Езера (естествени и изкуствени)

В района на Софийското поле, водните тела от категория Езера са образувани по изкуствен начин – изкуствено изградени язовири за регулиране на речни води с оглед на тяхното използване, а други са възникнали на места с открит добив на скални материали (обикновено алувиално-езерни пясъци). Язовирите на територията на Столична община са: държавна собственост - яз. Искър , яз. Кокаляне, яз. Панчарево, яз. Филиповци; общинска собственост - яз. Суходол-2, яз. Мърчаево, яз. Мрамор, яз. Бистрица (към днешна дата за яз. Бистрица се водят дела за изясняване на собствеността), яз. Сеславци, яз. Кремиковци; частна собственост - яз. Иваняне. В границите на Столична община са и яз. Братинска, яз. Убреща-1, яз. Убреща-2 и яз. Иваняне-2, които са общинска собственост.В границите на Столична община, в районите Нови Искър, Панчарево и Кремиковци са пръснати множество *кариерни езера*. Образуването им е свързано с добива на инертни материали (пясък и чакъл) за гр. София.

Подземни води

В хидрогеоложко отношение Столична община е богата на подземни води. Те са с грунтов и напорен характер. Между тях съществува сложна хидравлична пространствена връзка и образуват общ водоносен хоризонт. Грунтовите ненапорни води са акумулирани в речните /алувиални/ и езерните /плиоценски/ песъчливо-чакълести отложения, а напорните води са привързани към по-дълбоко залягащите плиоценски пясъци и чакъли. Дълбочината им на залягане варира от 1 m до 15 m със сезонно колебание от порядъка на 1 m.

Основен фактор, определящ количеството и качеството на подземните води в разглежданата територия, са нейните геоложко-структурни особености. В източните части на Софийското котловинно поле (около реките Лесновска и Искър) подземните води залягат на малка дълбочина - средно 0,5-1,0 за до 1,5-2,0 m., а в района на Казичене - Лозен те са на дълбочина предимно на 2,0- 3,0 m.

В геоложко отношение районът се отличава със значително стратиграфско и литоложко разнообразие, висок тектонски стил и водообилност, поради което инженерно-геоложките, хидрогеоложките и тектонските (сеизмоложките) условия имат първостепенно значение от гледна точка на различните видове строителство и

устойчивото развитие на града. На базата на архивните данни от дългогодишните проучвания на територията на Столична община и след обстойното им анализиране за целите на ОУП, е направено инженерно-геоложко зониране в М 1: 10000. Инженерно-геоложкото райониране обединява зоните с аналогични геоложки условия, като се акцентира на терените с неблагоприятни условия за строителна дейност. В изменението на ОУП е отразено понижението в нивата на подземните води, вследствие промени в климата и техногенни дейности.

Минерални води. Столична община е изключително богата на минерални води. На територията на града и в близките околности се намират над 40 термоминерални находища. Съгласно Решение № 30-37/25.02.2011 г. на Министъра на околната среда и водите, на Столична община са предоставени за управление и стопанисване безвъзмездно 8 находища на минерални води в Столична община за срок от 25 години, към които спадат „София-Център“, „София-Лозенец“, „София-Овча купел“, „София-Баталова воденица“, „София-Надежда“, „София-Свобода“, „София-Панчарево“, „София-Железница“.

За оползотворяването на ресурса от минерални води, Столична община разполага със стратегически документи, които ще позволят по-ефективното им прилагане за водоналиване, балнеолечение и добиване на геотермална енергия.

Към Изменение на общ устройствен план - окончателен проект (Решение 960 от 16 декември 2009 г.) е отделен специален раздел „Геология и минерални води“ с разработени и приложени схеми (карти/модели) с Инженерно-геоложко и хидрогеоложко зониране на територията на СО, вкл. за Термоводоносните зони и находища на термоминерални води (хидротерми) на територията на СО, Стратегия (пространствен модел) за използване на хидротермалните ресурси на територията на Столична община и други (https://www.sofia-agk.com/pages/render/797).

Препоръки:

- Да се предприемат мерки за намаляване на замърсяването на повърхностните и подземните води, там където е отчетено непостигане на добро състояние на водното тяло;
- Да се повиши контрола върху източниците на замърсяване, свързано с нерагламентирано заустване на битови и промишлени води във водните обекти, изхвърляне на битови и строителни отпадъци в коритата на реките и деретата;

- Да не се допуска застрояване в непосредствена близост до водните обекти и в заливаемите зони и извършване на нерагламентирано разрушаване на съществуващи съоръжения;
- Да се осигури контрол по опазване на качеството на минералните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
- Да се предвиди уствойствено планиране на повърхностнит води обекти, така, че те да се вписват в градския ландшафт;
- Да се направи подробно проучване на хидромелиоративните съоръжения (напоително, отводнителни и др.), за да се установи тяхното състояние и възможности за инвестиции във възстановяването им;
- Да не се допуска разрушаване и лошо стопанисване на хидротехническите и хидромелиоративни съоръжения;
- Да продължи изграждането на корекции на реките и ремонта на съществуващите такива, с цел превенция от наводнения и адаптация към климатичните промени;
- В много от населените места на общината е необходимо да се извърши реконструкция и доизграждане на канализационната мрежа;
- Оптимизиране на водоснабдителната мрежа с цел предотвратяване загубата на вода;
- Да се проучи възможността за ползване на дъждовната вода като ресурс.

3. Отпадъци

Столична община (СО) разполага със стратегически и нормативни документи, които да осигурят екологосъобразното управление на отпадъците на нейна територия. Изпълнението на Програмата за управление на отпадъците допринася за подобряване на управлението на отпадъците на общинско ниво и за изпълнение на националните цели и политики в областта на управление на отпадъците. Принципът „Разширена отговорност на производителя“ се прилага на територията на общината за 6 групи масово разпространени отпадъци (МРО), като Общината е сключила договори за сътрудничество с организации за оползотворяване и за 6-те вида МРО. Благодарение на това, Общината е осигурила необходимата инфраструктура за събиране, транспортиране и последващо рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), излезли от употреба гуми (ИУГ), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), отпадъчни масла и

нефтопродукти. Площадките, на които са ситуирани инсталациите за третиране на отпадъците на СО, отговарят на нормативните изисквания, като операторите имат съответните разрешителни за този вид дейност.

Направеният анализ въз основа на генерираните количества отпадъци, показва, че по години няма съществена разлика в съотношението на генерираните смесени битови отпадъци и разделно събрани отпадъци.

За периода 2015 - 2017 г. се наблюдава увеличаване на количеството общо образувани битови отпадъци, което най-вероятно се дължи на увеличаващото се население на Столична община. Същевременно за количествата депонирани отпадъци в Столична община за периода 2015 – 2018 г. се отчита положителна тенденция на намаляване, което вероятно се дължи на високия процент предадени за предварително третиране битови отпадъци - от 80 до 96%.

Столична община е постигнала целта по чл. 31, ал. 1. т. 1 от *Закон за управление на отпадъците* /ЗУО/ относно подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници (битови отпадъци), като е достигнала 56% степен на рециклиране за 2017 г. (Заповед №165/21.05.2019 г. на Изп. директор на ИАОС).

За периода 2015 – 2017 г. се наблюдава увеличение на нормата на натрупване на битовите отпадъци от 481 до 565 kg/ж./г. Средноевропейските стойности за нормата на натрупване са 492 kg/ж/г, а целите на Столична община са нормата на натрупване на битовите отпадъци през 2020 г. да не надвишава 460 kg/ж./г.

Специфичните потоци отпадъци от ИУЕЕО, ИУМПС, ИУГ, НУБА, отпадъчни масла и нефтопродукти се управляват въз основа на договорни отношения и сътрудничество с организации за масово разпространени отпадъци, които осигуряват необходимата инфраструктура за събиране, транспортиране, рециклиране и оползотворяване или в краен случай обезвреждане на посочените отпадъци. Столична община е част от „Национална система за разделно събиране на опасни отпадъци, образувани от домакинствата“, с което обезпечава тяхното екологосъобразно управление.

Основни генератори на строителни отпадъци в общината са пътният сектор и индустриалните предприятия. Значителен дял имат и строителните отпадъци от разрушаване на сгради и ново строителство. На депото за строителни отпадъци „Враждебна” в най-големи количества постъпват смесени отпадъци от строителство и разрушаване, следвани от отпадъците от бетон, тухли, плочки, порцеланови и

керамични изделия. В тази връзка на територията на депото е създаден Център за третиране и оползотворяване на строителни отпадъци.

Около 65% от отпадъците от строителство и разрушаване, предавани на депото в кв. Враждебна са смесени неопасни отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР), около 15% са бетон, тухли, плочки, порцеланови и керамични изделия, а останалите строителни отпадъци са асфалтови смеси, земни маси, почва и камъни. Инсталацията за предварително третиране и рециклиране на строителни отпадъци има капацитет и обслужва и фирмите от строителния бранш.

Не е изградена интегрирана национална информационна система за образувани, рециклирани, оползотворени и депонирани строителни отпадъци на общинско ниво. Липсва и целенасочено проучване относно морфологичния състав и източници на този поток отпадъци. Макар и приблизителна, информацията относно количествата генерирани строителни отпадъци от ремонтна дейност дава основание да се направи извод, че Общината може да се справи с тяхното оползотворяване за запръстяване на депото за битови отпадъци, рекултивация на нарушени терени или депониране на депо за строителни отпадъци, а друга част – чрез депониране с общия поток смесени битови отпадъци.

През последните години количеството на образуваните утайки на територията на СО нараства. Значителен дял от образуваните утайки се оползотворява в земеделието след изпитване в акредитирана лаборатория, като СО е една от водещите общини на национално ниво в тази област. СО оползотворява биогаза от утайките за производство на енергия за задоволяване на нуждите на самата градска пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ) в модерна когенерационна инсталация. В ГПСОВ „Кубратово“ за стабилизиране на утайките се използва методът анаеробно третиране, който е много по-модерен и екологичен в сравнение с най-разпространения метод в страната – третиране на сурови утайки с вар. Прогнозите до 2025 г. показват нарастване на населението, попадащо в обхвата на ГПСОВ „Кубратово“, което ще доведе и до увеличаване на обема генерирани утайки.

Столична община разработва и прилага на практика мащабна и интегрирана политика за развитие на инфраструктурата и системи за управление на отпадъците, генерирани на своята територия. Внедрена е първата в България „ Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци“:

- Общината разполага с достатъчно като капацитет съоръжения за оползотворяване на биоразградими битови отпадъци – инсталация за зелени отпадъци с капацитет 24000 t/г и инсталация за разделно събрани биоотпадъци (хранителни и

кухненски отпадъци) с капацитет 20000 t/г. На част от домакинствата са предоставени и компостери за домашно компостиране с капацитет около 1100 t/г.

- СО е обезпечена със сепариращи инсталации за предварително третиране на разделно събрани битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло, както и за сепариране на смесени битови отпадъци. Разполага с достатъчна площ и капацитет на клетки за обезвреждане на достатъчните битови отпадъци, които не могат да бъдат рециклирани или оползотворени.
- Изградена е и функционира инсталация за третиране на едрогабаритни битови отпадъци, която третира отпадъци, както от домакинствата, така и от сферата на бизнеса.
- Изградена е и въведена в експлоатация инсталация за механично-биологично третиране. Предвижда се оползотворяване на произведеното RDF гориво в „Топлофикация София“ ЕАД.
- Общината е осигурила съдове и техника с GPS система за извозване на смесени битови отпадъци, която обслужва 100% от населението на общината, както и необходимите съдове и техника за събиране и извозване на разделно събраните хранителни и кухненски отпадъци, както и на зелените отпадъци от обществените паркове и градини. Осигурен е и мобилен пункт за разделно събиране на опасни битови отпадъци.
- Осигурена е инфраструктура за третиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност на домакинствата и от строителни дейности, по които СО е възложител. Инсталацията за предварително третиране и рециклиране на ОСР, изградена от общинска фирма, обслужва и фирмите от строителния бранш.
- Инсталациите за оползотворяване на метан с производство на енергия от депото за битови отпадъци „Суходол“ и от утайките от ГПСОВ „Кубратово“ са първите в страната, в изпълнение на общинската и националните политики за намаляване на емисиите на парникови газове. ПСОВ „Кубратово“ разполага с необходимите съоръжения и капацитет за третиране и оползотворяване на утайките от ПСОВ, както и със собствени лаборатории за изпитване на качеството на произведените продукти от утайките.

Столична община е предприела всички необходими действия за закриване и рекултивация на общинските депа за отпадъци с преустановена експлоатация. Общината е осигурила в дългосрочна перспектива дейностите по следексплоатационни грижи и мониторинг на общинските депа след тяхното закриване. Основна цел на проектите за закриване и рекултивация на депата е постигането на високо ниво на

опазване на околната среда и човешкото здраве в съответствие с европейското и националното законодателство в областта на управление на отпадъците. Към настоящия момент на територията на Столична община има две депа за битови и едно депо за строителни отпадъци с преустановена експлоатация.

Предстои СО да предприеме необходимите мерки за ограничаване на депонирането на битовите отпадъци и да създаде условия за реализиране на кръгова икономика на общинско ниво. Пакетът за кръгова икономика на Европейския съюз[4] е набор от законодателни промени в сферата на отпадъците, насочени към подобряване на управлението на отпадъците. Приоритетните области за кръговата икономика са:

- хранителни продукти и битови хранителни отпадъци;
- бързо-оборотни стоки и отпадъци от преработката при промишлено производство на напитки;
- опаковки и отпадъци от опаковки;
- електрическо и електронно оборудване и отпадъци от ЕЕО;
- текстилни изделия и отпадъци от текстил;
- мебели и отпадъци от производство на мебели;
- строителни отпадъци;
- автомобили и ИУМПС.

Планът за действие относно кръговата икономика обръща внимание на всички фази на жизнения цикъл на един продукт: от производството и потреблението до управлението на отпадъците и пазара на вторични суровини.

Чистота в населените места. Механизираното почистване на платна и площади в последните години е нарастнало значително. Този дял се увеличава всяка година, като това е една от мерките за чистота на атмосферния въздух в Столична община. Тук водещи са районите Витоша, Младост и Средец. С цел намаляване на замърсяването с прахови частици и поддържане на чистота и хигиена на улиците, тротоарите и площадите, през лятното полугодие се прилага миене, четири пъти месечно на всички улици. През зимното полугодие основните методи за почистване на уличната мрежа в СО са механизирано обезопасяване на уличните платна чрез разпръскване на смеси за обезледяване и механизирано почистване от сняг. Ръчно се почистват спирки, пасарелки, подходи към подлези и тротоари и се обработват чрез разпръскване на смеси за обезледяване.

---

[4] Съобщение на Комисията до Европейския парламент, съвета, Европейския икономически и социален комитет и комитета на регионите, Затваряне на цикъла — план за действие на ЕС за кръговата икономика, Брюксел, 2015 г.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Препоръки

- Да продължи осъществяваният от Столична община (СО) контрол, мониторинг на напредъка и периодичен отчет за изпълнението на програмните документи по управление на отпадъците.
- Да се регламентират функции по отношение на ангажиментите на Общината във връзка с осигуряване на площадки за отпадъците от строителство и разрушаване от ремонтна дейност на домакинствата, както и функции на Общината като Възложител на строителни дейности (от гледна точка на изискванията на ЗУО относно ОСР).
- Да продължи предприемането на мерки за алтернативни решения за предоставяне на услугата за дейности по почистване, събиране и извозване на смесените битови отпадъци, поради възникването на непредвидени ситуации.
- Да се предприемат мерки за достигане на норма на натрупване на битовите отпадъци максимум от 460 kg/ж./г. през 2020 г., за да се изпълнят количествените цели по „Отпадъци“ на общинско и на национално ниво.
- Да се оптимизира чрез увеличение броят на морфологичните единици при определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, с цел действително идентифициране на отпадъка и минизиране на количествата „Други“. Това неминуемо ще подпомогне изпълнението на целите в съответствие с приоритетите за управление на отпадъците.
- Да се извърши специализирано проучване относно генерираните количества, морфологичен състав, източници и количества повторно използвани, рециклирани и оползотворени ОСР на територията на общината, включително отделна информация и за ОСР от ремонтна дейност на домакинствата, които са ангажимент на Общината.
- Да се популяризира дейността на СО относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци.
- При необходимост акредитираната лаборатория, част от комплекса на ГПСОВ „Кубратово“, да включи допълнителни показатели за изследване на отпадъчните води и утайките в съответствие с препоръките на Националния стратегически план за управление на утайките.
- Да се разшири модела с използването на подземни контейнери за централните градски части и други места, където това е необходимо.
- Да не се допуска образуването на нерегламентирани сметища чрез своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняване.

- Да продължи мониторингът на депата в съответствие с нормативните изисквания за недопускане на замърсяване на околната среда.

4. Почви и нарушени терени

Разнообразният релеф и геоложка основа, благоприятният климат и високоурбанизираната инфраструктура на Софийската котловина създават условия за развитие на разнообразни почвообразуващи процеси. Върху територията на Столична община (СО) са се развили повече от 10 типа почви със своите подтипове и видове. Най-добре представени са: излужени канелени горски, алувиални и алувиално-ливадни, рендзини, канеленоподзолисти, излужени смолници, кафяви горски, ерозирани излужени канелени. В равнинно-котловинната част на Столична община – Софийското поле, почвеното разнообразие е представено от черноземните смолници, алувиално-ливадните и делувиално-ливадни почви.

Повишават се площите с производствена класификация на почвите с неблагоприятна бонитетна категория (5-та, 7-ма и такива без категория), със силно влошени свойства и често попадат в групата на непригодни за земеделски цели почви. На територията на СО няма почви от първа и втора бонитетна категория.

Два пункта от мрежата на Националната система за мониторинг на земите и почвите (ниво I) попадат на територията на общината (окологрaдски район) - с. Кътина и с. Долни Богров, а три са в непосредствена близост до границите ѝ в зоната на кумулативно влияние на антропогенните фактори (с. Габра, с. Долна Малина и с. Чурек).

Основен източник на ***замърсяването на почвите с тежки метали*** на територията на СО, в миналото, е бил металургичният комбинат „Кремиковци“. Най-силно са засегнати районите около Кремиковци (замърсени с тежки метали и арсен), при табаните „Яна“ и рудник „Курило“. Най-широк е обхватът на замърсяването в землищата на гр. Бухово и столичния кв. Сеславци.

Съгласно информациия от Областната стратегия за развитие на Област София-град 2014-2020 г., 100% от земеделските земи в гр. Бухово и столичния кв. Сеславци са замърсени над МДК; с. Яна – 97,7 %; кв. Кремиковци – 97,2%; с. Желява – 88,4%; с. Горни Богров – 86,4%; кв. Челопечене – 76,9%; кв. Ботунец – 73,8%, и с. Долни Богров - 41,8%. Най-силно замърсени са землищата на гр. Бухово и с. Яна – 3 – 4 пъти над МДК и 20 пъти над природния фон. Сеславци, Горни Богров и Ботунец са с 2 – 3 пъти над МДК.

Източник на замърсяване с тежки метали е и автотранспортът, който допълнително увеличава замърсяването на почвите в 10-метровата ивица, (Модешка,

М. и др. 2006) успоредна на пътното платно. Проучвания са правени преди 20 години и само в близост до големите транспортни артерии. Установяват се завишени концентрации на: олово - до 9 пъти над МДК, кадмий - до 2,5 пъти над МДК, цинк - 1,3-1,7 МДК. В района на бул. „Цариградско шосе“ количествата на олово, цинк и кадмий са от 1.2 до 2.2 пъти над нормата, като замърсяването е интензивно до 100 m от артерията.

Летище „София“ също е източник на замърсяване. Алувиално-ливадните почви в близост до него са в начален стадий на техногенно замърсяване. Съдържанието на тежки метали (олово, цинк, кадмий, мед) е над фоновите граници. В градския район, други основни източници на замърсяване на почвите с тежки метали са топлоелектрическите централи („София“, „Земляне“, „Изток“ и „Люлин“) и промишлените предприятия.

През последните години не се установяват нови натоварвания на почвите с ***устойчиви органични замърсители*** (вкл. пестициди) и нитрати. Потенциално замърсяване може да се получи от складовете с негодни за употреба пестициди при наличие на течащи покриви, разградени постройки и излагане на продуктите на атмосферните влияния. На територията на СО има 4 такива склада, обект на почвен мониторинг (ниво III). Те са край с. Славовци (80000 kg), кв. Горубляне (72000 kg), с. Чепинци (в лошо състояние) и кв. Суходол (8600 kg, охраняем и в добро състояние).

Замърсяване с нитрати е възможно при отглеждане на животни и неправилното съхранение на оборския тор. Повечето построени торища не отговарят на нормативните изисквания на ЕС. Чрез инфилтрация е възможно замърсяването с нитрати и на повърхностни и подпочвени води.

На територията на Столична община не е констатирано замърсяване с ***нефтопродукти***.

Заблатявания са установени в зоните на подприщване на подземните води и участъците, където от повърхността профилът започва с плиоценски или кватернерни глини с малък коефициент на филтрация. Явлението се наблюдава масово в южния участък на ул. „Околовръстен път“, като на отделни места са установени локални замочурявания (с. Волуяк, кварталите край коритото на р. Искър, с. Долни Богров и др.).

Почвената ерозия на територията на СО се проявява при почвите, формирани на наклонените и стръмни терени върху югозападните склонове на Старопланинските дялове, Софийска планина и Мургаш, а така също и в североизточните склонове на Люлин, Витоша и Лозенска планина. Тя е предимно естествена водна и в по-малка

степен ветрова. Основна причина за ерозията е обезлесяването на наклонените терени в миналото, неправилната им обработка впоследствие и почти липса на ефективни противоерозионни мероприятия.

Територията на засегнатите от ерозия почви в СО възлиза на около 64687 ha. Ерозираните земи се нуждаят от специална агротехника и противоерозионни мероприятия, които през последните години почти напълно отсъстват от земеделската практика.

Вкисляването и засоляването на почвите са обект на наблюдение към II ниво от Националната система за мониторинг на почвите, която е част от Националната система за мониторинг на околната среда. Няма пунктове от това ниво, които да попадат в границите на СО или в непосредствена близост. Не е регистрирано техногенно засоляване на почвите в окологрaдския район на СО. В градска среда засоляване на почвите се предизвиква от прилагането на химически средства за борба срещу заледяването на улиците през зимния сезон. Използваните химически средства срещу заледяването на пътните платна са соли в течно и твърдо състояние. Преобладаващият вид на засоляването е сулфатно-хлориден. Влиянието на солевия разтвор се тушира по време на вегетацията, тъй като с топенето на снеговете и с пролетните валежи става разреждане, а отрицателните йони са подвижни и се измиват в дълбочина на почвата.

Вкисляване на почвите в общината съществува, макар и не добре изразено. То се дължи основно на попадането върху тях на серни съединения (SO_2 и H_2S) и много по-малко на въглероден оксид (CO) при горивните процеси на отоплителните централи, както и на малките (местни) отоплителни стопанства на отделни промишлени предприятия и ведомства. Веществата се разсейват в атмосферата и част от тях се поглъщат от почвения субстрат. Най-засегнати са районите в североизточната част на столицата в района на Кремиковци.

Физически нарушени почви в рамките на СО са образувани най-вече с промишлени цели, а голяма част се унищожават и с развитието на комуникациите както между столицата и близките села, така и между отделните селища. По този начин се формират нов вид почви - антропогенните почви, най-голяма част от които са техногенните почви. Такива са формирани върху обширни пространства нарушени терени за добивна дейност.

В района на София има сравнително малко ***подземни богатства***. Основен екологичен проблем при експлоатацията на находищата на полезни изкопаеми е

липсата на рекултивация на нарушените терени. Такава се провежда само върху една незначителна част от засегнатите райони.

Понастоящем в рамките на СО полезни изкопаеми се добиват единствено в многобройните кариери за инертни материали, привързани основно към терасите на реките Искър и Лесновска (Стари Искър). Находищата на инертни и строителни материали и нарушаваните от тях терени са значителен брой, но нарушените земи като площ са малко. Екологичните проблеми, които съпътстват експлоатацията на находищата на инертни материали, са свързани най-вече с унищожаването най-често на земеделски земи и земи и растителност в горските територии. В основната си част увреждането на околната среда се дължи на директното унищожаване на земите и почвите в резултат на изземването на полезните изкопаеми.

Препоръки

- Провеждане на основни противоерозионни практики в зависимост от степента на ерозионен риск за ограничаване на водната и ветрова ерозия в допустими граници.
- Да се ограничава периметърът на пръскане на машините за обезледяване на улиците, булевардите в градската част и по републиканската пътна мрежа. Фирмите-изпълнители за поддържане на пътищата през зимата и отговорните институции следва да контролират състава на минералните соли при договаряне за закупуване и ползваната концентрация на разтворите по време на приложение.
- Да се съхрани настоящият статут на ползване на земите в района на „Кремиковци“ АД като земеделски. За замърсените с тежки метали и арсен почви да се разработят и реализират проекти за ремедиация, да се предвиди преструктуриране на земеделието, и да се съобрази с принципите на ограничителния режим на земеползване.
- С цел намаляване на отрицателните последици, трябва да бъдат рекултивирани териториите на находищата и около тях, където се формират нарушените терени, които влияят отрицателно върху околната среда.
- Да се инвентаризират нарушените терени в общината и да се проучат качествата на покривната повърхност за целите на бъдещата им рекултивация. Проучванията да включват изследване на механичния състав, киселинността на субстратите и агрохимичните им свойства във връзка с бъдещата биологична рекултивация. За да се направят проекти за бъдещата рекултивация на нарушените терени, трябва да се изяснят необходимостта и възможностите за бъдещото им ползване.

5. Защитени територии и биологично разнообразие

Според горскорастителното райониране горите, попадащи на територията на Столична община (СО), са част от Мизийска горскорастителна област, подобласт „Краищенско-Ихтиманска". Във вертикално отношение горите попадат в предпланински и нископланински подпояс на Стара планина, Витоша, Лозенска планина, Плана и Люлин.

Съгласно геоботаническото райониране на България (Бондев, 1997), СО попада в следните окръзи: Витошки окръг; Западнобалкански окръг и в Софийски окръг. Всички те, както и по-голяма част от страната, са част от Европейската широколистна горска област. Като редки, застрашени, защитени или ендемични видове са определени повече от 100 вида растения, обитаващи територията на СО.

Общата площ на горите и земите в СО, част ДГС е 40876.3 ha. Общинска собственост са 4593.4 ha. Средната лесистост на цялото ДГС „София" е 31,6 % при обща залесена площ в размер на 53 545 ha. Преобладаващи са площите, заети с широколистни насаждения – 64 % от общата площ на стопанството. Площите, заети от иглолистни, са съответно 36 %. Съществено участие (29,4%) заемат създадените култури от бял и черен бор (*Pinus sylvestris, P. nigra*), зелена дугласка (*Pseudotsuga menziesii* ssp *menziesii*) и др., както и смесени иглолистно-широколистни култури.

Съгласно *Закона за горите* /ЗГ/ и в съответствие с преобладаващата си функция, горите в СО попадат в категория „специални" и обхващат основно такива с рекреационно значение (курортни гори и местности и извънселищни горски паркове) и включени в границите на защитените територии по смисъла на *Закон за защитените територии* /ЗЗТ/ и защитените зони, обявени по реда на *Закон за биологичното разнообразие* /ЗБР/.

Столична община има добро покритие от защитени територии и защитени зони за опазване на биологичното разнообразие. Националната екологична мрежа на територията на СО заема обща площ от 176,3 km^2, което представлява 13,11% от територията на общината. В територията на СО попадат тринадесет защитени територии, съгласно ЗЗТ. С най-строг режим на защита са двата резервата - „Бистришко бранище" и „Торфено бранище". Две са и защитените територии със статут на природна забележителност – „Кътински пирамиди" в землището на с. Кътина и „Урвич", в землището на с. Кокаляне. Най-голямата по площ защитена територия в границите на СО е природен парк „Витоша". Осем са защитените местности - „Манастирска кория" в кв. Горна баня, „Турченица" в землището на с. Локорско; „Еленина бара" – землището на с. Мало Бучино; „Блатата – с. Долни Богоров" –

землището на с. Долни Богров; „Извора“ – землището на гр. Банкя; „Врана“ – парк „Врана“ – землището на гр. София; „Теснолистен божур“ – землището на с. Волуяк и „Шумнатото тепе – 2“ – землището на гр. София. Една защитена територия – защитена местност „Шумнатото тепе – 1“ граничи със Столична община. Има площ 1.5 ha. и е разположена в землището на с. Ново село, община Самоков.

Шест защитени зони, съгласно Закона за биологичното разнообразие, попадат в териториалния обхват на СО – част от националната екологична мрежа Натура 2000. Една защитена зона (BG0000113 „Витоша“) е обявена и по двете директиви (Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици), три (BG0000165 „Лозенска планина“, BG0001307 „Плана“ и BG0000301 „Черни рид“) по Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО) и две (BG0002004 „Долни Богров – Казичене“, BG0002114 „Рибарници Челопечене“) по Директивата за птиците (2009/147/ЕО).

За посочените територии се прилагат забрани и ограничения, съгласно европейското и българското законодателство, като европейски директиви свързани с биологичното разнообразие, ЗЗТ, ЗБР, заповеди за обявяване на защитени територии и защитени зони и др.

План за управление на ПП Витоша (2005 – 2014 г.) е приет с решение на Министерския съвет от 22.04.2005 г. През 2015 г. е извършена актуализация на Плана за управление. Проект на план за управление на резерват „Торфено бранище“ и проект на план за управление на резерват „Бистришко бранище“ са в процедура, съгласно данни на МОСВ (https://www.moew.government.bg/bg/priroda/zastiteni-teritorii/planove-za-upravlenie-na-zastiteni-teritorii-v-procedura/). За останалите защитени територии и зони, разположени частично или изцяло в границите на СО, няма утвърдени планове за управление.

Биологичното разнообразие на територията на СО е концентрирано именно в обектите от Националната екологична мрежа - в природен парк „Витоша“, заедно с двата резервата „Бистришко бранище“ и „Торфено бранище“, както и в защитените зони от националната екологична мрежа Натура 2000, попадащи в обхвата на общината.

Гръбначната фауна на СО е от палеарктичен тип. В този район се срещат и някои видове, характерни за най-южните части на Европа или за Средиземноморската подобласт на Палеарктика – т. нар. средиземноморски видове.

Видовете бозайници (без прилепи) обект на защита по българското (ЗБР) и/или международно (ДМ, БК, БоК, CITES) природозащитно законодателство са 27.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

На територията на СО се срещат 20 вида прилепи от две семейства. Всички те са с висок статут на защита, съгласно българското и международно законодателство.

За територията на Столична община се съобщават повече от 250 вида птици. Почти всички са включени в ЗБР. Близо 40% от всички видове птици в разглежданата територия са включени в Червената книга на България, том 2 (2015 г.). Видовете, включени в Приложение № 1 от Директивата за птиците, са 86. Почти всички видове, съобщени за общината, са посочени в Приложение № 2 или № 3 на Бернската конвенция. В Бонската конвенция са 91 вида, а в CITES – 38.

Земноводните в общината са представени от 10 вида, а влечугите - от 14. Всички представители на клас Земноводни и клас Влечуги, с изключение на жълтоухата водна змия, срещащи се на територията на СО, са защитени от българското и/или международно законодателство.

Налични са данни за 6 вида риби, четири, от които, защитени от българското и международното законодателство.

Многообразието от местообитания е предпоставка за голямото видово разнообразие сред безгръбначните животни. Само на територията на ПП Витоша са установени 780 вида, а предполагаемият брой за парка е многократно по-голям.

Дейности, свързани с ползване на дивеча и дивечовите продукти и провеждане на организиран ловен туризъм, се осъществяват в ДЛС „Витиня“. Стопанството е разположено в западната част на Стара планина. Ловното стопанство стопанисва горите и дивеча на площ от 21 579,9 ha

В рамките на населените места важна роля при опазването на биологичното разнообразие има мрежата от зелени площи, както и „Зоологическа градина - София“ в ролята си на местообитание за над 280 вида, като Спасителен център, Екологично-образователен център и други. Градината се стопанисва от едноименното общинско предприятие. След дейностите, които осъществява Зоологическата градина, важна роля има и провеждането на образователни и природозащитни дейности и кампании, насочени към учениците и посетителите на зоологическата градина (зооучилища, лекции, беседи, анкети), както и тематични представления на специално изградена сцена в зоопарка. За съжаление, условията в Зоологическата градина в град София са незадоволително и се нуждаят от подобрение.

Препоръки

- Столична община да възложи изготвяне на планове за управление на защитени територии, с които припокрива площ, с което ще осигури регламентиране на

действията по опазването на природата и устойчивото ползване на възобновяемите ресурси в тях;

- Провеждане на информационни кампании с цел запознаване на населението в общината с биологичното разнообразие на нейната територия, както и с неговия природозащитен и законов статут и начините за опазването му;
- Проучване на биоразнообразието на територията на общината извън защитени територии и зони, като внимание се обърне на биологичното разнообразие в агроценозите и в урбанизираните територии. Данните да бъдат систематизирани и публично достъпни;
- Ремонтиране и подобряване на условията на „Зоологическа градина-София“, включително и на Спасителния център и Екологичния център;
- Продължаване на практиката на „Зоологическа градина-София“ да организира образователни мероприятия.

6. Шум

През последните 10 години, нивото на шума в голяма част от наблюдаваните от Столичната регионална здравна инспекция (СРЗИ) пунктове, на територията на гр. София, се задържа трайно над граничните стойности. На шумови нива над граничните стойности са изложени значителна част от жителите на града и почти всички обекти с повишени изисквания по отношение на шума (зони за лечебни, учебни, детски, научно-изследователски заведения).

От резултатите на мониторинговата система на СРЗИ и тези от Стратегическата карта за шум (СКШ) следва, че основният източник на шум, оказващ най-неблагоприятно въздействие върху населението на агломерация София (основно гр. София) е автомобилният транспорт.

В резултат на реализираните мерки за намаляване на шумовото въздействие, в периода 2009 г. – 2017 г., в СКШ се констатира намаляване на броя на засегнатите от наднормени нива на шум сгради (жилищни и такива с повишени нормативни изисквания, по отношение на шума), като цялостният ефект е по-малък при въздействие на автомобилния транспорт, в сравнение с другите източници на шум. Изпълнението на залаганите мерки за намаляване на шумовото замърсяване през годините не е довело до значително намаляване на нивата на шума, респ. подобряване на акустичната среда, на прилежащите до улици с голямо транспортно натоварване терени, за цялата територия на гр. София. Независимо от прилагането на действия, насочени към ограничаване на транспортния трафик (изграждане на метролинии, буферни паркинги, намаляване на автобусните линии по метро-трасетата, изграждане

на велоалеи), подмяна на остарелите автобуси и трамвайни мотриси, засега не е постигнато значително и трайно намаляване на шумовите нива около най-натоварените улици на територията на общината. По-мащабните мерки (подмяна на уличните пътни настилки, прилагане на „безшумни“ релсови трамвайни трасета и мотриси, цялостна шумозащита на големи зони за отдих и др.) имат значителен акустичен ефект. Локалните „немащабни“ мерки, с поставяне на шумозащитни екрани, имат незначителен цялостен ефект за града, но са значими по отношение на защитавания локален обект (особено ако е с по- строги изисквания за шум - лечебни, учебни, детски, научно - изследователски заведения).

За обекти, подлежащи на усилена шумозащита (болници, училища и др.), постигането на нормативните изисквания е трудно, а в много случаи и невъзможно, поради разположението им непосредствено до улици с интензивен транспорт, наличие на повече етажи на сградите и ниските гранични стойности за шум.

В перспектива се очаква увеличаване на интензивността на всички видове транспорт (автомобилен, железопътен и въздушен), което ще доведе до нарастване на създаваните от него шумови нива, което е предпоставка за влошаване на акустичната среда в местата на въздействие, респ. увеличаване на броя на засегнатото население.

В СО се изготвят ежегодни планове за инспектиране (вкл. по сигнали от граждани) за текущ контрол на шума в околната среда, в съответствие с изискванията на *Закона за защита от шума в околната среда* /ЗЗШОС/. Независимо от това, все още има случаи, в които търговски обекти като нощни барове и клубове, заведения разположени на открито, ползващи озвучителни уредби, допускат нарушения на законовите разпоредби и причиняват недопустимо ошумяване на близките жилищни сгради, свързано със значително безпокойство за обитателите им, особено през нощния период, което води до системно влошаване на условията за сън и почивка, респ. на човешкото здраве. Обществените отношения, свързани с осигуряване и опазване на обществения ред на територията на СО се уреждат с *Наредбата за обществения ред на територията на Столична община* (Приета с Решение № 676 по Протокол № 61 от 27.09.2018 г., в сила от 1.12.2018 г., с изключение на чл. 5, ал. 1 и чл. 17, които влизат в сила три месеца след влизане в сила на наредбата (1.03.2019 г.)). С наредбата се въвежда забрана за създаването на шум, който нарушава обществения ред или спокойствието на гражданите на обществени места в периода от 22.00 до 08.00 часа, за да се осигури тяхното спокойствие и здраве. На територията на СО с наредбата се забранява създаването на шум, предизвикан от домашни дейности и от съседи в жилищни сгради в работни дни в периода от 22.00 до 08.00 часа и от 14.00 до 16.00

часа. В почивните дни такива дейности могат да се извършват със съгласието на засегнатите обитатели.

Контролът за спазване на законовите регламенти се осъществява от Столичен инспекторат, Столична дирекция на МВР, СРЗИ и РИОСВ.

Изготвеният към СКШ План за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на агломерация София и последващите му актуализации включват комплекс от мерки за подобряване на акустичната среда на територията на общината, обхващащи всички направления (териториално-планировъчни, строително-акустични, организационни и други). Мерките в Плана за действие (2015 г.) се изпълняват като част от тях са реализирани, а друга част се изпълняват непрекъснато или поетапно, според съответните общински програми. Част от мерките са с предстоящо изпълнение.

Препоръки

- За по-съществено намаляване на нивата на шума в градската среда е необходимо да продължи изпълнението на Плана за действие, за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на агломерация София към СКШ, като се акцентира върху мерките, отнасящи се до въздействието на автомобилния транспорт, с по-глобален характер (оптимизиране на организацията на движението, премахване на задръстванията, ограничаване на достъпа на МПС в централната градска част, обходни трасета за транзитния транспорт и други).
- Обектите с по-строги нормативни изисквания по отношение на шума (зони за отдих, за лечебни, учебни, детски, научно- изследователски заведения) следва и занапред да бъдат предмет на специално внимание.
- От съществено значение е провеждането на текущ мониторинг, контрол и оценка на ефективността на изпълнените мерки.
- Необходим е засилен контрол и по-добра координация от страна на Столична община с другите ведомства (СРЗИ, МВР) по отношение на допусканите нарушения, причиняващи акустичен дискомфорт в околната среда, от страна на търговски обекти (нощни барове и клубове, заведения, разположени на открито, ползващи озвучителни уредби и др.).
- СО трябва да осигурява възможно най-благоприятна акустична среда на общинската територия, чрез подходящото ѝ устройство и отчитане развитието на транспортната инфраструктура.

- По отношение на устройството на територията, ОУП предвижда нови устройствени зони с различно предназначение: жилищно застрояване, производствено – складови дейности, рекреация, озеленяване и други. Във връзка с това:
- С оглед на подобряване на акустичната среда в зоните за въздействие, определени с Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. София, при проектиране на обектите, заложени в оперативната част на плана, да се изисква предвиждане на мерки за защита от шум при проектиране на нови сгради и мерки за нормативно обоснована редукция на шума при реконструкция, основно обновяване, основен ремонт и преустройство на съществуващи сгради.
- С оглед спазване на изискванията на Наредба № 4 от 27 декември 2006 г., при одобряване на инвестиционни проекти, въз основа на които се издават разрешения за строеж, да се следи дали:

- част Архитектурна съдържа анализ и обосновка на избора на местоположението, за разполагането на помещенията с нормиран шум, за необходимостта от защита от шум на ограждащите конструкции и елементи, както и за избора на строителните продукти;

- част Конструктивна съдържа анализ и обосновка за избора на ограждащите конструкции и елементи и на строителните продукти;

- частите за инсталации (ВиК, топлоснабдяване, отопление, вентилация и климатизация, електрическа, в т.ч асансьорна уредба) съдържат анализ и обосновка за целесъобразното разполагане на инсталациите по отношение на помещенията с гранични нива на шум и за избора на строителните продукти;

- в инвестиционните проекти са посочени българските стандарти или методиките, използвани при извършване на изчисленията, както и техническите спецификации или експлоатационните характеристики на избраните строителни продукти;

- плановете за безопасност и здраве съдържат анализ на източниците на шум на строителната площадка и описание на мерките за ограничаване на шума по време на строителството в зависимост от избраното местоположение на строежа, разстоянията до съседните сгради, продължителността и фазите на строителството, продължителността на работите през деня и през седмицата, както и от използваните строителни машини и транспортни средства.

- При извършване на строителни работи по изграждане на нови обекти, да се използва съвременна строителна и транспортна техника, в съответствие с изискванията на *Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието*

на машини и съоръжения, които работят на открито, по отношение на шума, излъчван от тях във въздуха (Обн. ДВ. бр.11 от 10 Февруари 2004г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.87 от 31 Октомври 2017 г.). При необходимост, да се поставят временни шумозащитни екрани /ШЗЕ/, за защита на близки до строителната площадка жилищни територии, особено при наложителна работа през вечерния и нощния период.

- При предвиждане на растителна шумозащита, трябва да се има предвид, че забележимо намаляване на шумовото ниво е възможно само при плътна растителна маса, с достатъчна ширина на засаждането, с многоетажна структура (храсти под короните на дърветата). От голямо значение е видовият състав на насажденията. Конкретна информация се съдържа в проведеното в Лесотехнически университет (1995 г.) първо в страната задълбочено изследване на ролята на растителността за намаляване на шума в населените места. Установени са акустичните качества на растителни бариери, в зависимост от видовия състав и конфигурацията им.
- Общи препоръки при изпълнение на шумозащитни съоръжения (ШЗЕ) за защита от транспортен шум:

- Изграждането на ШЗЕ да става само след изготвяне и утвърждаване на самостоятелен проект с акустична и конструктивна части, съобразен с градската среда, след което да премине и обществено обсъждане преди реализация.
- При изпълнение на ШЗЕ стриктно да се спазват определените в проекта размери на съоръжението, осигуряващи необходимата акустична ефективност.
- Да не се допуска нарушаване на целостта на ШЗЕ чрез отвори, фуги и други подобни, за да не се компрометира акустичната му ефективност.
- Да не се пренебрегват специфични конфигурации на ШЗЕ, при пътни отклонения или пътни връзки (например закривяване на екрана покрай пътното платно). При възникнала необходимост от специфични промени (например прекъсване на екрана или отвори за достъп до определени обекти), те да се съгласуват с авторите на проекта.
- Да не се прилагат произволни, несертифицирани акустични елементи. При избор на акустичния елемент, задължително да се изисква от фирмата – производител Сертификат за съответствие на акустичните и неакустичните му характеристики с БДС EN 14388, 2006 г.

7. Зелени площи в населените места

Нивото на озелененост се определя от процентното съотношение на всички видове територии за озеленяване, отнесени към бруто територията на гр. София. Количеството на всички видове озеленени територии се формира от сумата на зона

големи градски паркове (Зп) + терени за локални градини и озеленяване (Тго) + терени за зелени връзки и озеленяване на улици, реки, дерета и открити канали (Тзв) + терени на паркове със специално предназначение (Тзцп) + терени за гробищни паркове (Тгп) + общата сума от процента на озеленяване в зоните за обитаване, труд и центрова система, съгласно устройствените параметри дадени в устройствените режими на ОУП на СО.

Зелените площи в Столична община заемат близо 66 % от нейната територия (88507 от общо 134490 ha[5]).

По данни от Дирекция „Зелена система“, съгласно действащия от 2018 година „Регистър на зелените площи и картотекираната растителност“ и на основание извършено заснемане и картиране на дървесната растителност на територията на Столична община от Софийски университет „Св. Климент Охридски“, приблизително към 52% от урбанизираната територия на София е заета с дървесна растителност и зелени площи. Броят на картотекираните дървета към днешна дата са над 450 хил. дървета, разположени по тротоари и в зелени площи. От ресорната дирекция от СОА посочват, че годишно се засаждат по минимум 2000 дървета, а е имало и години, в които броят е бил по 5000 общо за пролетния и есенния сезон. От началото на 2018 година е стартиран етап на заснемане на дървесната растителност в паркове, градини и алейни насаждения на територията на Столична община, като до момента са видими координатните точки на близо 88 хил. широколистни и иглолистни дървета. До края на 2021 година са допълнени още 370 хил. координатни точки на широколистни и иглолистни дървета. Поради големия обем информация и ограниченията в зависимост от периода на вегетация на дървесната растителност – възможност за определяне на вида и неговото фитосанитарно състояние, данните се добавят поетапно. Паралелно със заснемането и регистрирането на данните се извършват подобрения по системата, с цел постигане на по-добра интуитивност при използването ѝ от потребителите.

Степента на озелененост за града е 79 m^2/ж към 2017 г.. В строителните граници на града има нисък процент на зелените площи за широко обществено ползване. Без площта на общоградския парк в район „Средец“ (3300000 m^2) и броя на жителите му (72461 по данни на интернет страницата на район Сердика), площта на парковете за широко обществено ползване е 850334 m^2. Така съотношението е едва 0.68 m^2/ж., което е повод за планиране и изграждане на нови паркове за широко обществено ползване.

Лесистостта в окологрaдския район се определя като много добра - съотношението на сумата от горските територии, земеделски със специфичен режим

[5] *Областната стратегия за развитие на област София-град, 2014-2020 г и експертен анализ.*

(20% дървесна растителност) и тези със защитни режими, отнесено към територията на окологрaдския район (113158 ha) е 51%. Рекреационният показател също е висок – 32,4 m^2/жител. Терените за спорт и рекреация са 5,13 m^2/жител.

За територията на Столична община (СО) или само за град София не е правена цялостна и единна оценка на видовете дълготрайна растителност и нейното състояние.

През годините са извършвани отделни оценки за видовете растителност и състоянието им в различни части от града и СО. Те са по различни методики и са в различни мащаби или неактуални към днешна дата, което ги прави несъпоставими. Нужно е заснемане и паспортизация на растителността с цел нейното устойчиво развитие, поддържане и опазване.

Състоянието на дървесно-храстовата растителност в интензивно поддържаните паркове в СО се поддържа от Дирекция „Зелена система".

От гледна точка на екологичните показатели по ОУП,крайградските паркове обединяват голяма площ от СО. Поради липсата обаче на централизирано планиране и управление, идеята за тях е на концептуално ниво, а и възможните нива на социално обслужване са занижени. При анализът на компонентите на крайградските паркове и състоянието им се отбелязва нисък процент на реализиране на новопредложените от ОУП нови тематични обекти и стратегии. Парковете в границите на СО съществуват без специализирана структура, която да отговаря за тяхното устойчиво социално-икономическо бъдеще. Единствено природен парк Витоша има собствена дирекция, която създава добри условия за ежедневен туризъм и рекреация.

Проблемите за зелената система на СО основно са свързани с влошаване на санитарно-хигиенните качества на ландшафта и по-специално на някои елементи на ландшафтни компоненти - промени в микроклимата, водно-физичните свойства на почвата, шумовото замърсяване, замърсяването на въздуха и др. Това оказва пряко влияние върху фитосанитарното състояние на растителността, а от там и върху естетическите качества на градския ландшафт и неговото визуално възприемане.

Сериозен е проблемът с недостатъчните площи при засаждане в настилка на единични дървета покрай улици и булеварди. Проблемите са свързани с недостатъчно място за развитие на кореновата система; „прегряване" през горещите месеци поради нагряването на тъмните асфалтови настилки в непосредствена близост; влошаване на почвените условя поради третиране на пътищата с препарати против замръзване; неправилни резитби и други.

Като проблем може да се отбележи и липсата на достъп до актуални данни за всички публичните пространства, стопанисвани от Дирекция „Зелена система" –

местоположение, вид територия, площ, видове растителност, състояние. Дигитализирането на базата данни на Дирекция „Зелена система“ би било от голяма полза за бъдеща експертна дейност, планиране и опазване на зелената система на СО.

Препоръки

- Да се актуализира и допълни електронната система - регистър на различните видове зелени площи, попадащи в ОУП на СО, както и да се прецизират площите им.
- Да се продължи работата Регистъра на зелените площи и регистър на картотекираната растителност“ (https://ropkr.sofia.bg/), актуализирайки и допълвайки информацията в него.
- Да се направи цялостна и единна оценка на видовете дълготрайна растителност и нейното състояние;
- Да се извършва мониторинг на състоянието на растителността в междублоковите и вътрешноквартални пространства.
- Тематичните паркове на София са от стратегическо значение за СО. Необходимо е създаване на центрове за управление и информация, както и да се работи с населението и различни организации с цел популяризирането на обектите за отдих и събиране на нови и креативни решения.
- Планиране и изграждане на нови паркове за широко обществено ползване.

8. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения

Националната инфраструктура за осигуряване на ***радиационна защита*** е създадена и се поддържа в съответствие с Европейското законодателство и препоръките в тази област на Международната агенция за атомна енергия и Международната комисия по радиационна защита.

Дейностите в обектите с източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ) се извършват въз основа на утвърдени писмени процедури, съобразно издадените от Агенцията за ядрено регулиране лицензии и разрешения, с което са определени изискванията и условията за поддържане на високо ниво на безопасност. В обектите с ИЙЛ се поддържа вътрешна организация за своевременно изпълнение и контрол по отчитане на условията от лицензиите и разрешенията.

Резултатите от радиационния мониторинг на околната среда доказват, че естественият радиационен фон в страната не е повлиян от експлоатацията на ядрените

съоръжения и обектите с ИЙЛ. При изпълнение на дейностите не са констатирани недопустими въздействия върху промишлената площадка и околната среда.

Индивидуалните и колективните дози от професионално облъчване се поддържат толкова ниски, колкото е разумно постижимо в съответствие с принципа ALARA („As Low As Reasonably Achievable"). Дозовото натоварване на персонала е поддържано на равнище под дозовите предели за професионално облъчване и не е регистрирано превишаване на годишната граница на дозата. Средната годишна индивидуална ефективна доза от облъчването на българското население, дължащо се на естествени източници, е около 2,3 mSv (сумарно външно и вътрешно фоново облъчване). Надфоновото облъчване на българското население от техногенни източници е по-малко от 1% от облъчването, дължащо се на естествения радиационен фон. Мониторингът и контролът на нивата на радиационния фон са от съществено значение за опазване здравето на хората.

По отношение на ***нейонизиращите лъчения,*** електронната информационна система за източниците на електромагнитни полета (ЕМП) съдържа информация само за базовите станции за мобилна комуникация и за радио и ТВ излъчватели в страната, включително в гр. София. От данните става ясно, че наднормени стойности на ЕМП се установяват при не повече от 3% от всички излъчватели, като след измерване се предприемат мерки за намаляване на излъчваното поле и експозицията на населението.

Трафопостовете в жилищните сгради създават магнитно поле при определен тип на монтаж – приземен или пристроен тип трансформатор, като магнитната индукция е в границите на Европейската препоръка 1999/519/ЕК, която у нас все още не е в сила.

По отношение на облъчването на населението с изкуствени източници на оптично лъчение, основният проблем са козметичните центрове и тези за придобиване на тен, които създават сериозен риск за възникване на различни видове рак на кожата и за част от които не се спазват изискванията на нормативната база, а за други все още няма съответни нормативни изисквания за ползване.

Препоръки

- За намаляване на облъчването с ЕМП на населението е необходимо промяна на законодателството в страната с въвеждане на европейските препоръки и практики чрез Препоръка 1999/519/ЕК, както и спазването на изискванията за контрол на обектите по отношение на електромагнитното излъчване.
- По отношение на оптичните лъчения, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда" и Столичната регионална здравна инспекция трябва да поемат задълженията си за контрол на обектите, използващи източници на такива лъчения. За

целта е необходимо те да преминат на обучение по цитираната наредба и по изискванията за контрол. Едновременно с това е необходимо спешно въвеждане на ограничения за ползване на солариуми и съответни изисквания за прилагане на подобни източници за придобиване на тен, чрез разработване на изисквания към компетентността персонала, който инструктира гражданите, към помещенията, времето за прилагане на процедурите, изготвянето на листовки с инструкции и др. .

9. Стратегия и План за адаптация към климатичните промени на Столична община

Столична община има действаща Стратегия за адаптация към климатичните промени, приета с Решение на Столичен общински съвет от 2017 г. Основава се на изпълнение на ангажиментите на Общината, поети през 2015 г. с присъединяването ѝ към глобалната инициатива „Пакт на кметовете“ (Compact of Mayors) осъществявана в партньорство с Генералния секретар на ООН и кметовете на гр. Рио де Жанейро, гр. Париж, гр. Суел и други, за намаляване на емисиите на парникови газове, за проследяване на прогреса и за подготовка за справяне с последствията от климатичните промени.

С Решение № 265 от 06.06.2019 г. е приет и План за адаптация към климатичните промени за Столична община (2019 - 2025 г.), неразделна част от Стратегия за адаптация към климатичните промени на Столична община.

Препоръки

- Изпълнение на мерките, посочени в стратегическите документи, основани на посочените основни направления за адаптация.
- Стратегията и Планът периодично да се ревизират, актуализират и надграждат, за да изпълнят целта си.

10. Ограничаване популацията на безстопанствените кучета и осъществяване на контрол върху собствениците на домашни кучета

В началото на 2008 г. влиза в сила първият български закон за защита на животните. В глава V са включени мерките за овладяване на популацията на безстопанствените животни, основани на метода „кастрирай, ваксинирай и върни“ и съпътствани от строг контрол върху домашните кучета като единствен ефективен подход за трайното решаване на проблема. Опирайки се на тези принципи, Столична община (СО) постига явна тенденция за намаляване броя на уличните кучета в столицата – от 11124 през 2007 г. до 3589 през 2018 г. или намаляване на броя с 67.7%.

Районите с най-висока популация са в периферията на столицата, защото често там се изоставят вече нежелани домашни любимци, техните потомства, както и

навлизат животни от съседни общини.

Общината има приета „Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета, 2012 - 2016 г.“ (Решение № 224 от 10.05.2012 година на СОС). С Решение № 38/08.02.2018 г. на СОС е продължено изпълняването на точка VI (Мерки по изпълнение на целите) за срок до приемането от Министерски съвет на Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и последващо приемане на общинска програма за изпълнение на Националната програма. На заседание от 13.03.2019 г., Министерски съвет приема Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на България. Съгласно чл. 40, ал. 2 от Закона за защита на животните, предстои Министърът на земеделието, храните и горите да издаде наредба за прилагане на националната програма и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност. Тогава ще са налични условията СО да приеме нова „Програма за овладяване на популацията на безстопанствените кучета“ с мерки, кореспондиращи с изпълнението на Националната програма и план за действие.

Препоръки

- След като Министърът на земеделието, храните и горите издаде Наредба за прилагане на националната програма и за процедурите по нейното изпълнение, механизма на финансиране и отчетност, СО да разработи и приеме Общинска програма за изпълнение на Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета и план за действие, съгласно Закона за защита на животните.

УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Съгласно *Закона за местното самоуправление и местната администрация* /ЗМСМА/ Столична община (СО) е административно-териториална единица, която има и статут на област.

СО е юридическо лице със своя собственост (публична и частна) и свой бюджет. Орган на изпълнителната власт в Общината е нейният кмет, а орган на местното самоуправление е Общинският съвет. Към Столичен общински съвет е сформирана Комисия по опазване на околната среда, земеделие и гори.

Общинската администрация е структурирана по функционални и отраслови управления и отдели, ръководени по направления от избрани от Столичния общински съвет по предложение на кмета заместник-кметове. Звената с предмет на дейност въпроси, пряко свързани с опазването на околната среда в Столична общинска

администрация (СОА), са 4 дирекции („Зелена система“, „Околна среда“, „Управление на отпадъците и контролни дейности“, „Климат, енергия и въздух“), част от структурата на Направление „Зелена система, екология и земеползване“ (***Фигура № 1***)

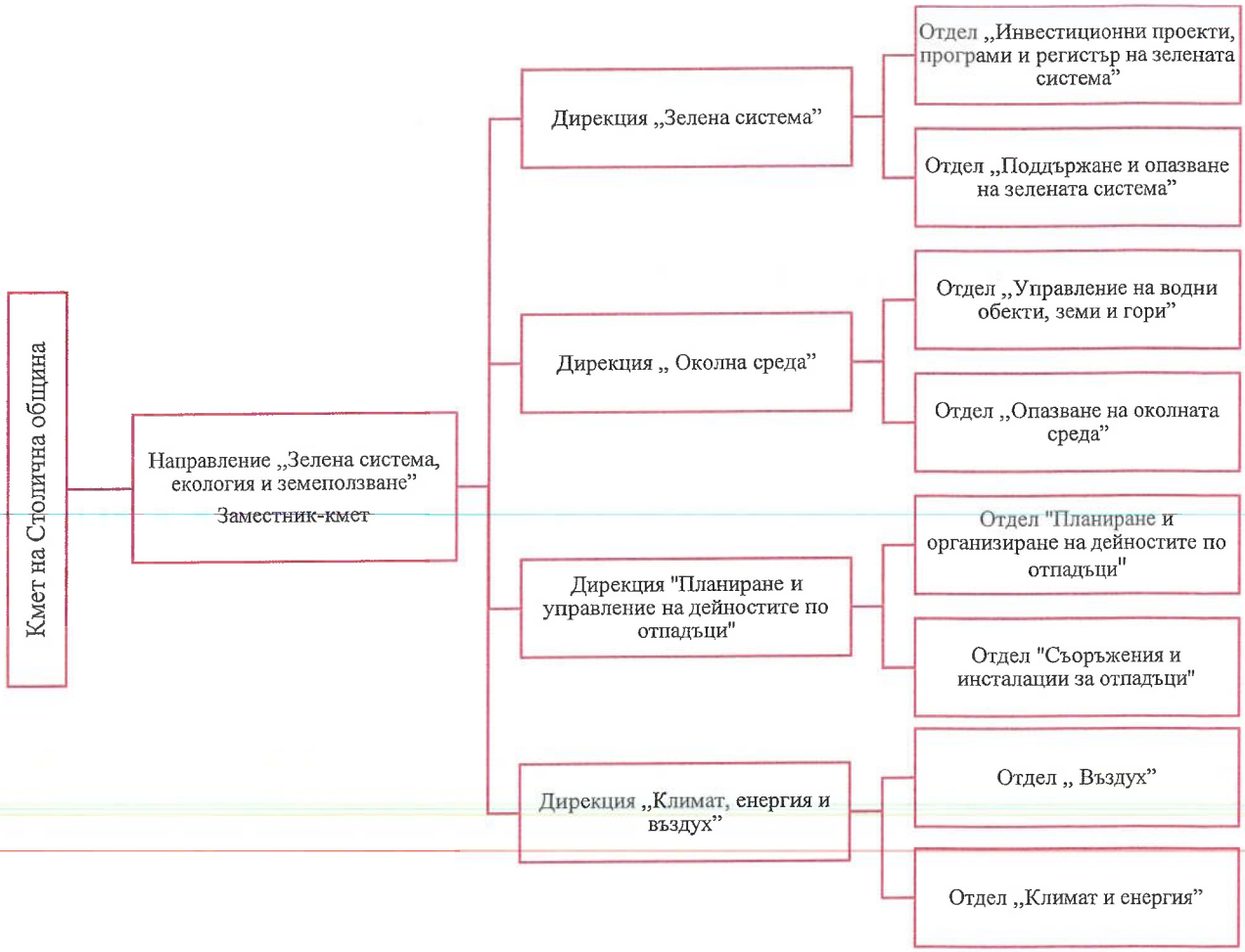

Фигура № 1 *Органограма - структура на звената в Столична общинска администрация с предмет на дейност въпроси по опазване на околната среда*

От направения подробен анализ на управленската структура на Общината в контекста на въпросите по опазване на околната среда (***Приложение II***), могат да се направят следните заключения:

- Броят на служителите в звената от Направление „Зелена система, екология и земеползване“ е достатъчен за изпълнение на възложените функции. Не се наблюдават проблеми, свързани с текучество или затруднения при набиране на персонал.
- Квалификацията на служителите е много добра. СО разполага с достатъчен брой служители с висока професионална квалификация, които осигуряват екологосъобразното управление на околната среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Определените функции на четирите дирекции към Направление „ Зелена система, екология и земеползване“ са обезпечени с функциите на съставните отдели, като функциите на тези отдели са ясно разграничени.
- Столична община има добре разработена нормативна база в областта на околната среда.

За оптималното изпълнение на своите задачи в разглежданата област, СО си сътрудничи със съседни общини, регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда, бизнеса и НПО. Обменът на документи с други административни органи, юридическите лица и общинските предприятия се осъществява по електронен път чрез Системата за електронен обмен на съобщения.

По инициатива на Столична община, през 2010 г. е създадено регионално сдружение на общините „Център“. В него освен СО, участват и десет общини намиращи се около София - Костинброд, Своге, Ботевград, Горна Малина, Радомир, Елин Пелин, Ихтиман, Самоков, Перник.

За реализацията на комуникационните и други цели, заложени в проектите, Столична община си партнира с различни организации, включително представители на бизнеса. Общината разполага с добре структурирана система за информиране на обществеността, с ясно идентифицирани целеви групи. За информиране на обществеността общината използва разнообразни подходи и механизми – профили в социалните мрежи, интернет адрес, информационни табла за качеството на атмосферния въздух и радиационния фон, целеви кампании, работа с медии, разпространение на информационни материали и други.

СО има изградена система за наблюдение и контрол на качеството на околната среда, включително:

- Качеството на атмосферния въздух - 6 автоматични пункта, включени в Националната система за мониторинг на околната среда на МОСВ;
- Автоматизирана информационна система за радиационен мониторинг и ранно предупреждение на гражданите – базирана на „Дозиметър за фотонно лъчение за околна среда тип РИТ-1 „Катрин“.

Препоръки

- Необходимо е полагане на съвместни усилия и сътрудничество между Столична община и съседните ѝ общини за справяне с някои проблеми, като подобряване КАВ, овладяване популацията на безстопанствените кучета и др.

Възможна отправна точка в тази насока е възстановяване на дейностите на Сдружение на общините „Център“.

- Необходим е засилен контрол и по-добра координация от страна на Столична община с другите ведомства (СРЗИ, МВР и др.) по отношение на допусканите нарушения.
- Да се възложат функции във връзка с поддържане на автоматизираната информационна система „Управление на отпадъците и контролни дейности“.
- Провеждане на информационни кампании и повишаване на знанията и ангажираността на обществото по въпросите за опазване на околната среда.
- Да се осигури достъп до събраната информация от едни звена за ползване от други звена, което ще увеличи ефикасността в процеса на управление на отпадъците.

УСЛУГИ, ПРЕДОСТАВЯНИ ОТ ОБЩИНАТА И НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ ПА ОКОЛНАТА СРЕДА

Услуги предоставяни от Общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда, са:

Третиране на отпадъците. Дейностите, свързани с третиране на отпадъците, се осъществяват от ОП „Столично предприятие за третиране на отпадъците". В резултат на внедрената цялостна „Интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци", депонирането на битовите отпадъци в Столична община намалява от 100% на 16% само за 10 години (2007 – 2017 г.). През 2017 г. чрез организираните системи от общината са събрани и обработени 480563 t отпадъци, като 84% от тях се рециклират и оползотворяват, в това число и загубите от процесите на механо-биологично третиране.

Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води. Като дружество-концесионер, „Софийска вода" АД осигурява тези услуги на територията на СО, по силата на 25-годишен концесионен договор от 2000 г.. В момента участието в акционерното дружество е разпределено между Столична община (25% от акциите) и „Юнайтид Ютилитис"/ЕБВР (останалите 75% от акциите). Контролът по изпълнение на договора се извършва от специализирано звено в структурата на Столична община.

Водопроводната мрежа, обслужва почти 100% от населението на СО. Водопроводната мрежа в централната градска част е силно амортизирана и се нуждае от реконструкция. Загубите на вода са в размер на 61,10 %, съгласно Годишен доклад и сравнителен анализ на състоянието на ВиК сектора в Република България за 2019 г.[6]

Канализационната система в Столична община е частично изградена и обслужва около 70% от населението. Техническото състояние на канализационната мрежа е сравнително добро, в централната част на града е с малка проводимост и подлежи на реконструкция.

Градската пречиствателна станция за отпадъчни води /ГПСОВ/ „Кубратово" е основен приемник на отпадъчните води от град София. ГПСОВ „Кубратово" позволява поемането на допълнителни количества отпадъчни води и задоволява нуждите на София.

Озеленяване в населените места.

Услуги, предоставяни от Столична община, свързани с озеленяването на населените места, се извършват основно от дирекция „Зелена система" и Отдел „Благоустройствени дейности и публични пространства" (БДПП) към Направление

[6] https://www.dker.bg/uploads/documents/vik/prot_257_20.pdf

„Архитектура и благоустройство“ на СО. Дирекция „Зелена система“ издава разрешение за кастрене и премахване на растителност в общински терени при ново строителство; изготвя експертни оценки на дървесна и храстова растителност: до 5 бр. дървета; до 10 бр. дървета; над 10 бр. дървета; издава разрешителни за провеждане на мероприятия с търговска цел, фирмени мероприятия, и др., на терени - публична общинска собственост; издава разрешение за провеждане на държавни, обществени, благотворителни и мероприятия по Закона за събранията, митингите и манифестациите, както и за заснемане на студентски филми по учебна програма и др.
Отдел „Благоустройствени дейности и публични пространства“ издава разрешение за преместване на растителност в общински терени при ново строителство; съгласува или дава становище по издаване на виза за проектиране; заверява растителност на основание чл. 19 от *Закона за устройство и застрояване на Столичната община* и др..

Общината подкрепя и стимулира проекти за озеленяване и изграждане, подмяна или естетизация на елементите на парковото обзавеждане в зелените площи общинска собственост. Програма „Зелена София “ подпомага подобряване условията за живот и отдих, чрез благоустрояване, усвояване и използване на прилежащи територии и околни пространства в жилищните квартали. Подпомага гражданското общество в реализацията на проекти, целящи да подобрят състоянието на зелената система на територията на Столична община. По програмата през 2018 г. са одобрени 177 проекта, 125 бр. през 2017 г. и 121 бр. през 2016 г.

Чистота в населените места. Поддържането и опазването на чистотата на територията на СО се извършва от фирми, с които кметът на СО е сключил договори съгласно *Наредбата за управление на отпадъците и поддържане и опазване на чистотата на територията на Столична община* (Приета от СОС с Решение № 364 по Протокол № 84 от 25.06.2015 г., изм. и доп. – Решение № 759 по Протокол № 44 от 23.11.2017 г.).

Услуги, предоставяни от СО, *свързани с използване на минералните води на територията на общината*, се изпълняват от отдел „Благоустройствени дейности и публични пространства“ (сектор „Минерални води“) към дирекция „Териториално планиране" на Направление „Архитектура и градоустройство“ (НАГ), включително провеждане на процедурите по издаване на нови разрешителни от Кмета на СО за водовземане от минерални води и за продължаване срока на действие на стари разрешителни. НАГ-СО упражнява контрол по тяхното изпълнение.

Столична община предоставя и други услуги, свързани с опазване на околната среда на своята територия във връзка с изпълнението на проекти, инициативи и други.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

Столична община не е картирала *екосистемните си услуги* и не е определена нуждата на столичани от тези услуги.

Препоръки

- Да се повиши информираността на населението за превантивните мерки за намаляване на количествата на генерираните отпадъци.
- Да се разработят програми и да се прилагат добри практики за минимизиране на отпадъците от храни.
- Изграждане и/или реконструкция на канализационните системи в някои населени места.
- Изграждане на локални пречиствателни, съгласно ОУП на общината.
- Намаляване на течовете от канализационната мрежа и подобряване ефективността на отвеждане на отпадъчните води.
- Намаляване загубите по водопроводната мрежа.
- Провеждане на кампании за разумно използване на питейната вода.
- До 2020 г. всяка страна-членка на ЕС следва да включи в системите си за отчет и докладване екосистемните услуги. В изпълнение на тези ангажименти Столична община следва да картира и остойности екосистемните услуги и да ги интегрира в отчетите си.
- СО да продължи изпълнението на Програма „Зелена София“.

ФИНАНСОВ АНАЛИЗ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Анализът на бюджетните данни за периода от 2015 г. до 2017 г. показва, че съотношенията между основните раздели са стабилни в годините. Сумите на разделите „Приходи, помощи и дарения“ и „Разходи“ се увеличават, но относителното увеличение в раздел приходи е значително по-високо, отколкото в раздел „Разходи“.

Основният произход на повишението на приходите е перо *дивиденти и дялови участия*, както и увеличаване на приходите от данъци, осигурителни вноски и приравнени на тях приходи. Приходите, в т.ч. свързани с околната среда, в отчета за м. септември, 2018 г. са по-високи отколкото за същия период на предходната година. Спрямо цялостните общински приходи по чл. 45, ал. 1, т. 1 от *Закона за публичните финанси* /ЗПФ/ (без §46, §47 и §48) тяхното съотношение е стабилно и се очаква да остане такова и текущата финансова година.

Столична община (СО) реализира едни от най-високите приходи от такса битови отпадъци на 1 жител в страната. Общината прави и едни от най-високите разходи на

тон отпадъци, което е свързано с изпълнението на изискванията за предварителното третиране на отпадъците и с развитието на различните системи за разделно събиране на отпадъци. Средната такса на глава на населението в СО е значително по-висока от средната за страната. Приходите от такси са достатъчни да покрият разходите по извършването на същите дейности. Също така, приходите от услугите, свързани с управление на водите в СО, надвишават разходите за същите.

Препоръки

- Въвеждане на мерки, които да осигурят стабилността на отношенията между разделите в баланса. Допълнително, тези мерки може да се фокусират и върху намаляване на основната група разходи „Текущи нелихвени разходи“, както и да се анализира перо дивиденти и дялови участия.
- Да се приложат мерки за увеличаване събираемостта на приходите от такси за битови отпадъци.
- Заради нивото на приходи спрямо нивото на разходи за дейността, се препоръчва допълнителен анализ на нивото на такси, събирани от физически лица (граждани), като се вземе предвид разликата между тези в Столична община и за страната.
- Не се предоставят конкретни препоръки за „Софийска вода“ АД, поради добрия финансов резултат. Препоръчва се Столична община да прецени дали таксите за издаване на разрешително за водовземане и таксите за водовземане от находищата на минерална вода са в оптимален размер.

ДЕМОГРАФСКО СЪСТОЯНИЕ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА, ПО РАЙОНИ, В КОНТЕКСТА НА ВЪПРОСИТЕ НО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Броят на населението на Столична община (СО) динамично нараства. Към 31.12.2017 г. в СО живеят 1 325 429 души (635 040 мъже и 690 389 жени). Това показва, че 18.8% от цялото население на България е съсредоточено в тази община, чиято територия е 1,2 % от територията на страната. Естественият прираст, макар и отрицателен е три пъти по-висок от средните данни за страната и през последните години показва трайна тенденция на подобряване.

Към 31.12.2017 г. 95,54 % от населението на СО живее в градовете (93,44 % в гр. София), а останалите 4,46 % в селата. Обезлюдени села на територията на общината няма.

Разпределението на населението по райони е неравномерно. От една страна има пренаселени райони като Люлин, Младост, централната градска част, а от друга,

райони с относително малко население (Банкя, Кремиковци и др.). По-малко населените места и райони на СО, представляват перспективни места за развитие на жилищна, стопанска и културна инфраструктура в общината, което ще подпомогне ограничаването и намаляването на екологичните проблеми.

Възрастовата структура на населението на Столична община е по-благоприятна в сравнение със средните данни за страната. Намаляването на естественият прираст е почти три пъти по-малко от това за страната. Тези различия са в резултат главно на по-големите коефициенти на смъртност сред населението на цялата страна, докато разликите в коефициентите на раждаемост са по-малки.

По-доброто демографско състояние на населението в СО, сравнено със положението в останала част от страната, може да се обясни с по-добрия социално-икономически статус и достъпността и качеството на медицинското обслужване.

Чистата околна среда е от основна важност за човешкото здраве и благополучие. Повишените нива на средногодишните концентрации на ФПЧ$_{10}$ дават основание да се приеме, че хроничното им въздействие ще окаже неблагоприятен здравен ефект върху горните дихателни пътища и белите дробове. Превишаването на средноденонощните концентрации на ФПЧ$_{10}$ е рисков фактор за повишаване честота на общата смъртност и честотата на острите сърдечно-съдови реакции, като стенокардия, остър инфаркт на миокарда.

Превишаването на средногодишната концентрация на ПАВ допринася за повишаване на експозиционните нива с някои канцерогени и повишава риска на отдалеченият им ефект върху човешкото здраве.

Препоръки

- При взимане на решения, които биха повлияли върху качеството на околната среда, да се има предвид дългосрочната тенденция на увеличаване на населението на Столична община, следствие на миграция/механичен прираст.
- Да се предприемат мерки за намаляване на вътрешната миграция в областта чрез развитие на малките населени маста, насърчаване развитието на структурнообразуващи обекти, учебни, лечебни и културни центрове.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/

На основата на направените подробни анализи (***Приложение II***) и на основните изводи и препоръки към тях (Част II), е направена взаимообвързана оценка на вътрешните за Столична община силни и слаби страни, както и на външните за общината възможности и заплахи.

SWOT-анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегически анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ (Столична община) е разгледан откъм неговите „силни“ и „слаби страни“. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на „възможности“ и „заплахи“.

Целта на този анализ е да оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в Столична община са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

При използване на цялата налична информация за съществуващото състояние и тенденциите по компоненти и фактори на околната среда, са изведени основни аспекти на силните и слабите страни на общината по отношение на опазване на околната среда, както и на възможностите и заплахите от страна на средата, които са представени в ***Таблица № 1***.

Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между силните страни и възможностите дава представа за лостовете на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.60 от вс.л.157

***Таблица № 1** Основни характеристики на управлението на компонентите и факторите на околната среда на Столична община, представени като силни и слаби страни, възможности и заплахи*

Силни страни	Слаби страни
Общи	
- Добро стратегическо местоположение. - Близост до институциите на централната държавна администрация. - Значителен административен капацитет и достатъчен брой служители с висока професионална квалификация. - Изградена структура на „Столичен Инспекторат". - Многоструктурна и добре балансирана икономика. - Приходите, в т.ч. свързани с околната среда, нарастват. - Направени са значими инвестиции в СО (Интегрираната система за управление на отпадъците, подновяване и модернизация на „Столичния автотранспорт", изграждане на метрото, разширението и подобрението на зелената система). - Добре развита транспортна инфраструктура, в т.ч. и летище. - Добре развита транспортна и комуникационна мрежа. - Разработени са и се изпълняват множество стратегически в областта на опазване на околната среда, управление на отпадъците, качество на атмосферния въздух и др. - Наличие на систематизирана и актуална информация за състоянието на околната среда, както и публичен достъп до нея. - СО осигурява възможности за участие на обществеността в процеса на вземане на решения по изготвяне на планове, програми и инвестиционни предложения, свързани с управлението на околната среда. - Добро партньорство с институциите с отношение към опазване на околната среда. - Липса на крупни индустриални замърсители.	- Неясната за неусвоените от заложените в бюджета средства по дейности: „Управление, контрол и регулиране на дейностите по опазване на околната среда" (65%); „Управление на дейностите по отпадъците"(75%); „Озеленяване" (87.7%). - Отчетени загуби на част от дружествата, които са със 100% дялово участие на Столична община. - Недостатъчна стабилност на отношенията между разделите във финансовия баланс на СО. - Увеличение на основната група разходи „Текущи нелихвени разходи". - Липсва единна система за събиране и управление на данни по отделните компоненти на околната среда на общинско ниво. - Недостатъчно добро структуриране и систематизиране на много големия набор от данни, които общинската администрация събира. - Недостатъчно интегриране на политиките за околна среда в другите местни политики и стратегически документи. - Повишаване на автомобилния трафик в столицата. Увеличаване на трафика на личния автомобилен транспорт.
Климат и атмосферен въздух	
- Установени са основните замърсители на въздуха – ФПЧ$_{10}$, ФПЧ$_{2.5}$ и ПАВ и техните източници. - Добре развита транспортна инфраструктура, осигуряваща бърза транспортна	- Недоизградена транспортна инфраструктура (липса на връзка на южна дъга по Околовръстен път с източната и др., бул. „Цар Борис III" и бул. „Горнобански път" - Наличие на урбанизирани територии без изградена централна топлопреносна или

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.61 от вс.л.157

достъпност до различни дестинации. - Изграден е втори метро диаметър и първи етап на трети метро диаметър. Изградена северна скоростна тангента. - Превенция на градския трафик чрез: ✓ изнасяне на трафика по околовръстни пътища; ✓ създаване и прилагане на паркинги и различни ценови схеми. - Оползотворяване на местния потенциал на възобновяеми енергийни източници. - Добре развита централна топлопреносна мрежа. - Развита газопреносна мрежа. - Развитие на транспорта и на алтернативните начини на мобилност, чрез: оптимизиране на обществения транспорт; развитие на велосипедния транспорт. - Приета Стратегия за адаптация към климатичните промени на Столична община (2017 г.)	газопреносна мрежа. - Наличие на подходящи условия за мощни радиационни инверсии и образуване на мъгли. - Недостиг на бюджетни финансови средства за изпълнение на плановете за действие към Програмата за управление качеството на атмосферния въздух на територията на Столична община.
Води	
- „Софийска вода“ АД има добър финансов резултат. - Наличие на достатъчно водни ресурси и осигурено водоснабдяване на почти всички населени места от общината. - Изградена ГПСОВ. - Наличие на минерални води, между които лечебни термоминерални и питейни минерализирани води. - Добра защитеност и слаба уязвимост от замърсяване и изтощаване на минералните води, свързано с дълбокото им залягане и голямата продължителност на водообменно-репродуктивния цикъл.	- Неефективно използване на водните ресурси. - Лошо състояние на техническата инфраструктура, свързана с ползването на минералните води. - Лошо санитарно- хигиенно състояние на минералните водоизточници. - Неизползван потенциал на минералните води за здраве, рекреация, геотермална енергия и СПА-туризъм. - Натоварени с точкови и дифузни източници повърхностни води на р. Искър и нейните притоци на територията на СО. - Недоизградени и немодернизирани водопроводни и канализационни системи. - Нерагламентирано заустване на битови и промишлени води във водните обекти, изхвърляне на битови и строителни отпадъци в коритата на реките и деретата. - Застрояване в заливаемите зони на водние обекти и извършване на нерагламентирано разрушаване на съществуващи съоръжения. - Част от изградените хидротехнически и хидромелиоративни съоръжения, са в лошо техническо състояние.
Управление на отпадъците и чистота в населените места	
- СО реализира едни от най-високите приходи от такса битови отпадъци на жител в страната. Приходите от такса битови отпадъци покриват напълно разходите за дейността. - СО разполага с добре структурирана система за информиране на	- Нормата на натрупване на битови отпадъци в СО се увеличава, като положителната тенденция стойностите на нормата да са под средноевропейските стойности в последните години не се запазва. - Липсва целенасочено проучване относно морфологичния състав и източници на

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.62 от вс.л.157

обществеността относно различните потоци отпадъци. - Разработената „Програма за управление на отпадъците на СО за периода 2015 – 2020 г.“ допринася за подобряване на управлението на отпадъците на общинско ниво и за изпълнението на националните цели и политики в областта на управлението на отпадъците. - Общината прилага принципа „Разширена отговорност на производителя“ за масово разпространени отпадъци (МРО) чрез сключване на договори за сътрудничество с организации по оползотворяване на МРО. - На територията на СО е създадена добра организация и силна основа по отношение на изграждането на системи за разделно събиране на всички видове битови отпадъци. - На територията на общината се отчита положителна тенденция на намаляване на депонираните количества отпадъци. - Столична община е част от „Националната система за разделно събиране на опасни отпадъци, образувани от домакинствата“, с което обезпечава тяхното екологосъобразно управление. - Столична община е предприела всички необходими действия за закриване, рекултивация, следексплоатационни грижи и мониторинг на общинските депа за отпадъци с преустановена експлоатация. - Общината е въвела в експлоатация първите в страната инсталации за оползотворяване на метана от депата за отпадъци с преустановена експлоатация за производство на енергия в изпълнение на общинската и националните политики за намаляване на емисиите на парникови газове. - Значителен дял от образуваните утайки на територията на общината се оползотворява в земеделието след изпитване в акредитирана лаборатория, като СО е една от водещите общини на национално ниво в тази област. - СО оползотворява биогаза от утайките за производство на енергия за задоволяване на нуждите на ГПСОВ в модерна когенерационна инсталация. - Преминаването към нови схеми за определяне на такса битови отпадъци, което ще доведе до прилагане на принципа „Замърсителят плаща“.	генериране на строителните отпадъци. - Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци.
Почви, зелени площи в населените места, биологично разнообразие и екологична мрежа	
- Добре проучени типове почви и разпространението им на територията на СО. - Почвени ресурси, позволяващи развитие на земеделие (в т.ч. и биоземеделие) и алтернативно земеделие. - Зелената система в централната градска част на гр. София е добре изградена. Улично и булевардно озеленяване, оформени паркове и градини, наличие на зелени	- Висок процент на физически унищожените и запечатани почви (особено в градския район). - Наличие на невъзстановени територии, нарушени и замърсени от минали добивни и производствени дейности. - Лошо състояние на зоологическата градина в гр. София, вкл. на спасителния

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.63 от вс.л.157

площи. - Действащи проекти и програми, които подобряват състоянието на зелените площи и парково обзавеждане общинска собственост в СО. - Привличане на гражданското участие в процеса на подобряване състоянието на зелените площи, посредством програмата „Зелена София“. - Наличие на зоологическа градина в гр. София, която освен отглеждане и размножаване на животни от световната и българската фауна, на редки и застрашени видове животни и представянето им в среда, близка до естествената осъществява и функции на спасителен център за пострадали диви животни и разпространява природозащитни и екологични послания и знания, утвърдени екологични практики за дивата природа, насочени към жителите на урбанизирания град; - Наличие на естествени местообитания на територията на СО и в близост до населените места, даващи възможност за ефективна почивка и рекреация на населението. - Богато биологично разнообразие. - Добре изградена екологична мрежа от защитени зони и защитени територии. - Привличане на гражданите в опазването на околната среда чрез залесителните мероприятия към инициативата „Новата гора на София“ и др.	център към нея. - Недостатъчна степен на благоустрояване и озеленяване на крайните квартали. - Нисък процент на зелените площи за широко обществено ползване в строителните граници на гр. София. - Липсва цялостна и единна оценка на видовете дълготрайна растителност и нейното състояние. - Липса на План за управление на ПП Витоша; - Загуба на статута на биосферен резерват на „Бистришко бранище“; - Липса на заповеди за обявяване, вкл. посочване на съответните забрани, (ЗЗ BG0001307 „Плана“ и ЗЗ BG0000301 „Черни рид“); - Нереализирани паркове – 75 % от заложените в ОУП паркове и градини не са реализирани; - Застаряване на уличните дървета – основна част от дърветата са садени 50-те и 80-те години на 20 век, и трябва да бъдат поетапно подменени; Застроената част на София е силно обезлесена - едва 9% от дърветата в СО са в застроената част на града.
Вредни физични фактори	
- Разработена е стратегическа карта за шум (СКШ), която периодично (на 5 год.) се актуализира. Тя предоставя актуална информация за състоянието на акустичната среда, на територията на СО. - СКШ дава възможност за определяне на критичните зони с най- голямо шумово натоварване и определяне на приоритетните мерки, относно източниците на шум и обектите на въздействие. - Разработен е План за действие към СКШ, който периодично (на 5 год.) се актуализира. Мерките, заложени в Плана за действие са комплексни и обхващат всички направления (териториално- планировъчни, строително- акустични, организационни и др.). - В СКШ се отчитат данните от други системи за мониторинг на шума (СРЗИ, РИОСВ, Летище София). - Действащи международни и национални закони и други нормативни документи, регламентиращи действията на различни органи и ведомства при радиационна авария. - Създадена тясна връзка между ведомства и организации, вкл. СО, за съвместни действия по отношение на защитата на населението.	- Не е постигнато значително и трайно понижаване на шумовите нива около силно натоварените улици. - Избраните пунктове за мониторинг на шума от транспортните средства не е адекватен за настоящото натоворване с транспортни средства. - Недостатъчен контрол и координация между отговорните органи, относно спазване изискванията на ЗЗШОС и общинските наредби от страна на търговски обекти. - Забавяне на темповете на реализация на предвидените мерки. - Действащата нормативна база по отношение на защита на населението от въздействието на ЕМП не включва европейските изисквания и практики. - Няма контрол на източниците на оптични полихроматични лъчения и лазерни лъчения, както и на тяхното приложение в козметиката, медицината, индустрията, бита. - Качеството на контрола на нейонизиращите лъчения не е на необходимото ниво. - Указанията на МЗ за извършване на мониторинг на стойностите на ЕМП трябва да бъдат актуализирани.

- Разработени критерии за оценка на радиационното замърсяване, както и за оценка на индивидуалната и колективна доза на населението. - Действащи системи за мониторинг на атмосферното радиационно замърсяване, както и за оценка на персонала и пациентите при медицинско облъчване. - Наличие на стратегия на СО за действие при радиационни аварии. - Намалено излъчване от индустриални обекти в района на СО, поради закриване на рудници в близост, както и на други промишлени замърсители. - Разработена система за обучение и сертифициране на работещи с йонизиращи лъчения. - Действаща електронна информационна система за източниците на ЕМП в населените места, управлявана от НЦОЗА (Министерство на здравеопазването /МЗ/). - Разработени и действащи „Указания" на МЗ, по които СРЗИ извършва мониторинг на източниците на ЕМП, както и периодични измервания в определени пунктове в столицата (на 10% от източниците и на тези, намиращи се в близост до училища, детски градини, болници и др. подобни) - Въведена нормативна база за защита на работещите от въздействието на ЕМП, съгласно изискванията на европейското законодателство.	- Европейското законодателство за защита на работещите, траспонирано у нас като наредба, не се прилага адекватно в практиката.
Безстопанствени кучета	
- Приета програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Столична община 2012-2016 г. с продължени мерки по изпълнение на целите за срок до приемането от Министерски съвет на Национална програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Р. България и последващо приемане на общинска програма за изпълнение на Националната програма. - Съвместна работа с НПО сектора (фондация „Четири лапи") при овладяването на безстопанствените кучета. Тенденция за значително намаляване на броя на скитащите кучета. - Висок процент на определените като кастрирани безстопанствени кучета. - Най-големият приют за безстопанствени кучета на територията на страната. - Действащи общо три общински приюта за безстопанствени кучета с общ капацитет 1724 места за настаняване. - ОП „Екоравновесие" всяка година провежда мащабни информационни кампании, насърчаващи осиновяването на безстопанствени кучета от общински приюти и популяризиращи ползите от кастрация на домашните кучета.	- Недостатъчен контрол върху собствениците на домашни кучета, несъбиране на дължимата годишна такса за притежаване на домашен любимец.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.64 от вс.л.157

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.65 от вс.л.157

Възможности	Заплахи
Общи	
- Интегриране на нискоемисионни зони за подобряване качеството на атмосферния въздух. - Доразвиване на рекреационния туризъм в СО. - Формиране на екологосъобразно поведение и навици сред населението. - Създаване на комуникационна платформа за ангажиране на гражданите по въпросите за опазване на околната среда. - Повишаване на прозрачността при отчитане изпълнението на мерки и дейности, произтичащи от нормативните и стратегическите документи. - Продължаване на добрата практика за прилагане на мерки за повишаване на квалификацията на служителите на СО, чиято дейност е свързана с опазване на околната среда, чрез изготвяне на планове за специализирани обучения в Института по публична администрация и чрез обучения по други проекти и програми. - Условия за развитие на европейско и трансгранично сътрудничество в областта на усъвършенстване на административния капацитет чрез трансфер на иновации, обмен и прилагане на добри практики със съседни общини и трансгранично сътрудничество. - Възстановяване на дейностите на регионално сдружение на общините „Център". Кооперираме със съседните общини, а и с останалите общини от Югозападния район на планиране, за справяне с проблемите овладяване на безстопанствените кучета, подобряване качеството на атмосферния въздух и други. - Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда. - Използване на възобновяеми енергийни източници и въвеждане на енергоспестяващи технологии в общинската инфраструктура, вкл. и със средства на ЕС.	- Най-висока тежест на основните местни данъци и такси. - Таксата за битови отпадъци значително превишава средната за страната. - Продължава да се засилва неравенството в разпределението на доходите (коефициент на Джини). Показателите на Столична община са по-високи и отчитат по-голямо неравенство в разпределението на дохода. - Влошаване на квалификацията на бъдещата работна ръка, включително в областта на опазване на околната среда. - Миграция на висококвалифицирани кадри към чужбина. - Глобални климатични промени.
Климат и атмосферен въздух	
- Доизграждане на Южна дъга на Околовръстен път. - Ремонт на пътната инфраструктура. - Подобрения на управлението на трафика. - Повишаване на привлекателността на градския транспорт. - Развитие на подходяща инфраструктура, структура и плътност на застрояването с цел намаляване на пътуванията. - Планиране с цел възможности за приложение на съвременни технологии за производство и мрежи за разпределение на енергията, включително съобразяване с възможностите за използване на ВЕИ.	- Недостатъчно усвояване на средства от фондове на ЕС или намаляване на финансирането в резултат налагане на финансови корекции, санкции др. - Продължаваща тенденция за внос на стари автомобили. - Възможен пренос на замърсители от съседни общини. - Изгаряне на твърди горива с лоши характеристики (ниска калоричност и високо пепелно съдържание) и използване на неефективни битови горивни уредби.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.66 от вс.л.157

- Подходящо разположение, структура и параметри на сградния фонд с цел постигане на енергийна ефективност. - Създаване на условия за развитие на алтернативни форми за мобилност - електромобили, велосипедно и пешеходно придвижване и други. - Разширяване на топло-преносната мрежа на „Топлофикация София“ ЕАД и съответно увеличаване на домакинствата, които се отопляват чрез централното топлоснабдяване, за сметка на изгаряне на твърди горива. - Разширяване на газопреносната мрежа на газоразпределителното дружество и съответно увеличаване на домакинствата, които се отопляват чрез изгаряне на природен газ, за сметка изгарянето на твърди горива. - Съществуват голям брой финансови програми и схеми за финансиране на изпълнението на предложените мерки. - Създаване на условия за блокиране миграцията на замърсители, отделяни от транспорта чрез използване на устойчиви растителни видове. - Създаване на шумо и прахоизолиращи прегради на места със по-силно замърсяване. - Интегриране на адаптацията към климатичните промени на СО (разработена в съответния стратегически документ) в градското планиране, транспортните решения, икономиката и социалния живот.	
Води	
- Развитие на балнеолечение и балнеотуризъм, нарастване количеството на бутилиране на минерална вода за питейни цели, увеличаване количеството на откритите и закрити плувни басейни и къпални, използване на геотермалната енергия за отопление на обществени сгради и др. - Инвентаризация и въвеждане на система за мониторинг на минералните води. - Разумно усвояване на възобновяемите енергийни източници и провеждане на мероприятия за подобряване на енергийната ефективност. - Използване на градските и околоградски водни площи за летен отдих и спорт, свързан с разнообразното използване на водните ресурси. - Използване на дъждовната вода (в автомивките напр. или за поливни цели). Това би могло да се приложи пилотно за поливането на зелените площи от СО.	- Наводнения в резултат от интензивни валежи, недобре поддържани и амортизирани канализационни и други системи за отвеждане на дъждовни води. - Последствия, свързани с глобалните климатични промени. - Урбанизация и разрастване на град София.
Управление на отпадъците и чистота в населените места	
- Създаване на условия за реализиране на кръгова икономика на общинско ниво в приоритетните области: хранителни продукти и битови хранителни отпадъци; бързо-оборотни стоки и отпадъци от преработката при промишлено производство на напитки;	- Тенденция за увеличаване на количествата събрани смесени битови отпадъци и тенденция за увеличаване нормата на натрупване. - Тенденция за увеличаване на количествата на образуваните утайки от ПСОВ.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.67 от вс.л.157

опаковки и отпадъци от опаковки; електрическо и електронно оборудване и отпадъци от ЕЕО; текстилни изделия и отпадъци от текстил; мебели и отпадъци от производство на мебели; строителни отпадъци; автомобили и ИУМПС. - Постигане на националните и общоевропейските количествени цели за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци. - Осигуряване на достъп на събраната информация между всички звена, с оглед повишаване на ефикасността на процеса на управление на отпадъците. - Осигуряване на система за набиране на качествена информация (информация, която не се измерва в числа) за управление на отпадъците чрез организиран мониторинг на процесите и ежегодни социологически проучвания. - Предприемане на вътрешни правила за управление на информационната система за отпадъците, събирана на текуща база, в които ясно да са разписани задълженията на структурните звена за събиране, обработка и предоставяне на информация в информационната система за отпадъците, както и сроковете съобразно специфичните нормативни и оперативни изисквания. - Възлагане на функция за управление на информационната система за управление на отпадъците на ресорния отдел от Дирекция "Планиране и управление на дейностите по отпадъци". - Организиране от страна на СО на специална секция за отпадъците на интернет страницата на Общината (портал за отпадъци) с цел да се избегне настоящото разпокъсване на информацията в различни интернет сайтове. - Предприемане на мерки за достигане на норма на натрупване на битовите отпадъци, отговаряща на количествените цели по „Отпадъци“ на общинско и на национално ниво. - Увеличаване на броя на морфологичните единици при определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци с цел намаляване на количествата отпадъци, характеризирани като „Други“, което ще спомогне за изпълнението на целите в съответствие с приоритетите за управление на отпадъците. - Извършване на специализирано проучване за територията на СО относно генерираните количества, морфологичен състав на битовите отпадъци, източници и количества повторно използвани, рециклирани и оползотворени ОСР на територията на общината, включително отделна информация и за ОСР от ремонтна дейност на домакинствата, които са ангажимент на общината. - Разширяване на модела с използването на подземни контейнери за централните градски части и др. места, където това е необходимо. - Недопускане образуването на нерегламентирани сметища чрез своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняване.	- Необходимост от значителни инвестиции и оперативни разходи за управление на отпадъците, отговарящо на нормативните изисквания, и за изпълнение на националните цели и политики. - Недостатъчна информираност и стимули за населението, които да осигурят активното му включване в инициативите и системите на общината за разделно събиране на битовите отпадъци.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.68 от вс.л.157

- Популяризиране дейността на Общината относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци. - Изграждане на системи за превенция на нерегламентираните сметища и за контрол на рискови участъци на реки, в които се изхвърлят преднамерено отпадъци. - Увеличаване честотата на измиването на уличните платна, тротоари и площади през летните месеци. - - Разработване и прилагане на добри практики за минимизиране на отпадъците от храни, включващи изграждането на система за разделно събиране на този поток отпадъци.	
Почви, зелени площи в населените места, биологично разнообразие и екологична мрежа	
- Рекултивация на бивши кариери и други физически нарушени почви в общината. - Провеждане на противоерозионни практики в зависимостта от степента на ерозионен риск за ограничаване на водната и ветрова ерозия в допустими граници. - Благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства. - Доразвиване и поддържане на санитарно-охранителните зелени площи. - Фитосанитарна оценка и паспортизиране на дървесната растителност. - Картиране и остойностяване на екосистемните услуги и интегрирането им в отчетите на СО.	- Разрастване на строителството (предимно жилищно строителство и в по-малка част за изграждането на пътища, паркинги, настилки, спортни площадки, подземни съоръжения и други) в градския район за сметка на зелени площи и пространства, което води и до запечатване на почвите. - Нарушаване на баланса между урбанизирани територии и обработваеми земи, горски територии и озеленени територии. - Влошаване на санитарно-хигиенните качества на ландшафта, влошаване на фитосанитарното състояние на растителността, а от там и върху естетическите качества на градския ландшафт и неговото визуално възприемане. - Неизпълнено отстраняване на екологични щети на повечето обекти от Програмата на „Кремиковци“ АД. - Хвостохранилищата в североизточната част на СО не се стопанисват по безопасен начин и са причина за нови замърсявания в широк периметър. - Неустановено замърсяване, поради липсата на система за мониторинг на състоянието на почвите на територията на Столична община (изкл. са двата пункта от НСМОС). - Вторично уплътняване на почвите в градските райони. - Липса на приети планове за управление на защитени територии, с които общината припокрива площ. - -57% от нереализираните паркове, заложени в ОУП на СО са в частни имоти.
Вредни физични фактори	
- Изпълнение на Плана за действие, за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда на агломерация София към СКШ, като се акцентира върху мерките, отнасящи се до въздействието на автомобилния транспорт, с по-глобален характер (оптимизиране на организацията на движението, премахване на	- Повишаване на шума по входните артерии на града. - Повишаване нивото на шума от автомобилния трафик. - Недостиг на средства за реализиране на набелязаните мерки за ограничаване на шумовото въздействие.

задръстванията, ограничаване на достъпа на МПС в централната градска част, обходни трасета за транзитния транспорт и други). - Провеждане на текущ мониторинг, контрол и оценка на ефективността на изпълнените мерки. - Действаща програма за комуникация на риска с населението, включваща всички заинтересовани страни – местната администрация, контролните органи, индустрията, неправителствени организация, граждани.	- Неточно и некачествено изпълнение на предвидени мерки, което компрометира акустичния им ефект. - Запазване тенденцията за увеличаване на шумовото натоварване в общината. - Бързо навлизане на безжични технологии, без възможности за контрол на експозицията. - Нарастване на козметичните центрове и такива за придобиване на тен, без прилагането на никакъв контрол от страна на здравните органи.
Безстопанствени кучета	
- Провеждане на информационни кампании за популяризиране на предвидените в Закона за защита на животните задължения на собствениците. - Продължаване дейността по регистрацията на домашните кучета и редовно събиране на общинските такси от собствениците. - Изграждане на повече площадки за домашни кучета, чрез което ще се онагледи за населението целенасоченото приложение на средствата от такси за притежаване на домашен любимец. - Масова кастрация на безстопанствените котки. - Обвързване системата за регистрация на домашни кучета на Столична община с Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните.	- Навлизане на безстопанствени некастрирани кучета от съседни общини. - Висок процент некастрирани домашни кучета и по-конкретно дворните такива. - Малък брой регистрирани домашни кучета с поставен микрочип.

С Т О Л И Ч Е Н О Б Щ И Н С К И С Ъ В Е Т
Приложение към Решение № 546 по Протокол № 60/21.07.2022г.
л.69 от вс.л.157

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

На основата на направения SWOT-анализ и позициониране на обекта на анализ съобразно ***Фигура № 2***, е определена подходящата стратегия с дейности за реализиране от Столична община в бъдеще, в контекста на въпросите по опазване на околната среда. Това е най-благоприятната стратегическа позиция (в първи квадрант), която се заема от **агресивната** стратегия. Всеки обект на анализ се стреми да заеме максимална площ в квадранта между силните страни и възможностите. Тази позиция е най-благоприятна и стратегията с дейности трябва да е построена така, че заеманата в нея площ само да се увеличава.

Възможности

	3 - Концентрираща стратегия	1 - Агресивна стратегия
Слаби страни		***Силни страни***
	4 - Защитна стратегия	2 -Диверсификационна стратегия

Заплахи

Фигура № 2. *Координатна система за определяне на най-подходяща стратегия за Столична община, основаваща се на SWOT-анализа*

Необходимо е да бъдат предвидени освен дейности за укрепване на силните страни и възползване от възможностите, също и такива за намаляване на слабите страни и ограничаване на заплахите.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Стратегическата част на ПООС на Столична община е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда в Европейския съюз, както и с основните стратегически и планови документи на национално и регионално ниво в областта на опазване на околната среда. Като средство за постигане целите на ЗООС, Общинската програма за опазване на околната среда е разработена в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3. от Закона:

1. Устойчиво развитие;

2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;

3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;

4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;

5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;

6. Замърсителят плаща за причинените вреди;

7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;

8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;

9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;

10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;

11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

От една страна Визията е обобщена представа на общността за желаните качества на средата, която изгражда, поддържа и обитава, а от друга страна в нея има приемственост и тя се явява продължение на визията за цялостно развитие на общината през следващите години. Поради своите същностни специфики, усилията, насочени към опазването на околната среда в градски условия, се реализират хоризонтално, надхвърляйки тематичния кръг на екологичното направление на Столична община. Поради тази причина при разработване на Визията са отчетени следните общински програмни документи: Общ устройствен план на Столична община; План за дейността по устройството и развитието на територия га на СО 2015 - 2019 г.; Визия за развитие на София и крайградските територии (решение №132 от 23.02.2017 г. на СОС); Интегриран план за градско възстановяване и

развитие на град София; План за устойчива градска мобилност, приет с Решение №379/по Протокол №78 от 27.06.2019 г.; План за развитие на Столична община за периода 2014 - 2020 г.; Инвестиционна програма на Столична община по Оперативна програма «Региони в растеж» по Приоритетна ос I. процедура «Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие»; Програма за изграждане и реконструкция на транспортната инфраструктура в София; Програма за развитие на велосипедния транспорт; Програма за развитие на автобусния транспорт; Генерален план за организация на движението на територията на Столична община; Общинска строителна програма за изграждане, реконструкция и ремонт на обекти - публично-общинска собственост за 2017 г.; Правилник за управление на Околната среда в Столична община (решение № 6 от 13.01.2011 г. на СОС) и други.

Опазването на околната среда и стремежът към непрекъснато подобряване на качеството на отделните компоненти от нея е сред стратегическите цели на Столична община.

При изготвянето на Визия за околната среда на Столична община към ПООС бяха взети предвид посочените в Методическите насоки за разработване на дългосрочна визия за развитие на София и крайградските територии (Приложение към Решение №132 от 23.02.2017 г. на СОС) обществени мнения по тема „Природа“, „Градска среда“ и други. Насоките описват начина, по който да бъде съставена Визия за София, с чието осъществяване са ангажирани не само общинските власти, а и целият град. Този документ включва критичен синтез на множество мнения, които са събрани в периода декември 2016 г. – януари 2017 г. сред хора с разнообразен, но сериозен опит в различни аспекти от живота на София.

Изработването на ясна и конкретна Визия за околната страна на Столична община се основава на извършения анализ на средата, на откроените специфични особености в SWOT анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на общината.

ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Следствие от проведената от Общината политика в областта на опазване на околната среда:

- До 2027 г. и в следващите години, по отношение на качеството на атмосферния въздух, замърсителите ще се поддържат под установените законодателни норми.
- Цялата територия на СО е обхваната от канализационна мрежа и всички отпадъчни води се пречистват преди заустване. Подменена е голяма част от остарелите водопреносни съоръжения. Рискът от наводнения е сведен до минимум. Широко навлиза оползотворяването на геотермалната енергия от минерални води на територията на СО.
- Изградени са първите „Зелени покриви“ и „Зелени стени“, подготвена е подходяща Общинска нормативна уредба за изграждане на зелена инфраструктура.
- Делът на смесеносъбраните битови отпадъци е намален с повече от 50%, а количеството на разделно събраните отпадъци е увеличено. Като цяло количеството генерирани отпадъци на човек е намаляло. Въведени са първите пилотни практики за кръгова икономика на Общинско ниво.
- Увеличена е площта на зелените площи, както в рамките на населените места, така и в околностите. Създадени са условия за увеличаване на видовото разнообразие в градските части и е подобрено състоянието на популациите на видовете обитаващи града.
- Шумовото натоварване, особено в централните градски части и по време на ремонтни и строителни дейности, е в границите на допустимите норми. Създадени са добри условия за рекреация в по-големите паркове на територията на СО.
- Увеличена е площта на парковите територии в София с 10% и значително е подобрено качеството на междублоковите пространства.
- Изпълнение на мерки, които ще доведат до намаляване на емисиите CO_2 с 40% до 2030 г.. Общината е подготвена за справяне с последствията от климатичните промени.
- Проблемът с безстопанствените кучета е останал в миналото. Изградена е необходимата инфраструктура за свободно разхождане на домашни кучета.

Визията за околната среда на общината може да се постигне чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

ПРОЕКТ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ДО 2027 Г.

ЧАСТ V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Целите на Програмата са формулирани, основавайки се на тенденциите, очертани при анализа на средата и резултатите от SWOT-анализа. Визията за развитие на околната среда на Столична община (СО) е интегрирана в генералната стратегическа цел.

С оглед фокусирането на управленските процеси и насочване на ресурсите по такъв начин, че Общината да успее да запази и да надгради постигнатото до момента в областта на опазване на околната среда, като същевременно създава и развива конкурентни предимства от потенциала си, е формулирана генералната стратегическа цел. Насочвайки конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие на икономиката и инфраструктурата в Столична община и с оглед на определената визия, генералната стратегическата цел за периода до 2027 година е определена по следния начин:

ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ ЗА ЖИТЕЛИТЕ НА ОБЩИНАТА И НАМАЛЯВАНЕ ДО МИНИМУМ НА РИСКА ЗА ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ, ЧРЕЗ НЕПРЕКЪСНАТО ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОТДЕЛНИТЕ КОМПОНЕНТИ И ФАКТОРИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА.

Чрез декомпозиране на генералната стратегическа цел са формулирани специфичните стратегически цели. Тяхното предназначение е да се определи „какво“ трябва да се извърши, за да се достигне определеното с генералната цел състояние.

СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Специфична стратегическа цел 1. Да се подобри качеството на атмосферния въздух.

Специфична стратегическа цел 2. Да се поддържа доброто състояние на повърхностните и подземните води и оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите, включително използване на потенциала на минералните води на територията на общината.

Специфична стратегическа цел 3. Увеличаване на ресурсната ефективност, чрез прилагане на мерки, съгласно йерархията при управление на отпадъците - предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване на

материалите и енергията и в минимална степен екологосъобразно обезвреждане чрез депониране.

Специфична стратегическа цел 4. Да се повиши ефективността при опазване на биологичното разнообразие на територията на Столична община.

Специфична стратегическа цел 5. Да се предотврати негативното влияние на вредните физични фактори шум, йонизиращи и нейонизиращи лъчения.

Специфична стратегическа цел 6. Да се подобри управлението и увеличи площта на зелената система на територията на общината.

Специфична стратегическа цел 7. Да се ограничат и/или предотвратят рисковете пред Столична община, в следствие от изменението на климата и да се адаптира СО към случващите се климатични промени.

Специфична стратегическа цел 8. Да се намали популацията на безстопанствените кучета на територията на общината.

С оглед на поставените Специфични стратегически цели, Общинската програма за опазване на околната среда приотизира следното:

ПРИОРИТЕТИ

- Осигуряване сигурността на населението чрез превантивни мерки за намаляване на риска от аварии, наводнения, пожари и адаптация към климатичните промени, вкл. чрез изграждане на хидротехчнически, хидромелиоративни и други съоръжения от техническата инфраструктура.
- Намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от изгарянето на твърди горива за битово отопление.
- Намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от транспорта.
- Повишаване привлекателността на градския транспорт и развиване на системата от велоалеи.
- Предварително пречистване на промишлените отпадъчни води в локалните пречиствателни съоръжения до степен, позволяваща безопасното им заустване в канализацията.
- Доизграждане и реконструкция на ВиК инфраструктурата.
- Използване на потенциала на минералните води за водоналиване, балнеолечение и добиване на геотермална енергия.

- Развитие на системите за събиране на битови отпадъци, вкл. развиване на системата за разделно събиране на ОСР от ремонтни дейности от домакинствата.
- Използване на максимално количество отпадъци като полезни суровини и енергийни източници.
- Популяризиране на дейността на Общината относно възможностите за разделно събиране на специфични потоци отпадъци.
- Изграждане на система за превенция на нерегламентирани сметища и своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняването им.
- Повишаване на информираността на гражданите и бизнеса за нуждата от участие в опазването на околната среда, както и повишаване на гражданската активност и стимулиране на инициативността и доброволчеството по въпросите, свързани с подобряване качеството на околната среда. Разширяването на диалога и прозрачността при работа с обществеността.
- Подобряване/създаване на местообитания на видове на територията на общината, включително чрез рекултивиране на нарушени площи и създаване на местообитания тип влажна зона.
- Контрол върху прилагането и спазване на забраните и ограниченията, съгласно европейското и българското законодателство, на територията на защитените територии и зони, което гарантира опазване на биологичното разнообразие.
- Увеличаване на зелените площи за широко обществено ползване, подобряване качеството на съществуващите такива, както и на междублоковите пространства, включително залесяване, реконструкция на уличното озеленяване и облагородяването на пустеещи терени.
- Намаляване на шума в околната среда, причинен от автомобилния трафик.
- Поддържане на радиационния гама фон в общината в границите на характерните за страната фонови стойности.
- Регулиране на популацията на безстопанствените животни, което позволява контрол над броя им и освобождаване на улиците от тях, прилагайки мерки съгласно Закона за защита на животните; Контрол върху собствениците на животни-компаньони.
- Непрекъснато актуализиране и повишаване на компетенциите на служителите в Столична община.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА ДО 2027 Г.

- Подобряване координацията и сътрудничеството със съседни общини и регионални органи на централни ведомства от компетенциите, на които са въпроси по опазване на околната среда, в териториалния обхват, на които попада общината.